هەرێمی کوردستانی عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

# پرۆتۆکۆڵەکان

# 36

سالّی/ 2006 – بەرگی سی و شەش

---

چاپی یەکەم/ سالّی 2007

# پێڕیست


پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (1)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – شەممـــە 2006/1/21 ل5

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (2)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2006/1/24 ل15

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (3)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2006/2/22 ل55

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی دەستپێك خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2006/3/9 ل87

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (1) خولی دووەمی هەڵبژاردن – پێنج شەممە 2006/3/16 ل102

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (2) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2006/3/29 ل133

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (3) خولی دووەمی هەڵبژاردن – پێنج شەممە 2006/3/30 ل182

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (4) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2006/4/3 ل221

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (5) خولی دووەمی هەڵبژاردن – هەینی 2006/4/14 ل323

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (6) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2006/5/7 ل359

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (7) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2006/6/4 ل388

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (8) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2006/6/19 ل404

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (9) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2006/6/20 ل4117

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (10) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2006/6/21 ل420

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (11) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2006/6/26 ل428

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە(12) خولی دووەمی هەڵبژاردن – پێنج شەممە 2006/6/29 ل 431

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (13) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2006/7/2 ل472

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە(14) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2006/7/3 ل493

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە(15) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2006/7/4 ل537

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (1)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2006/7/10 ل552

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (2)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2006/8/23 ل600

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

زۆر سوپاس, ئەو پرۆژەیەش ئاراستەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی پیشەسازی دەکەین, بۆ ئەوەی دیراسەتی بکەن و راپۆرتیان هەبێت, دیارە هەموو پرۆژەکان پێویستیان بەوە هەیە, کۆبوونەوە لەگەڵ وەزیری پەیوەندیدار بکرێت, بۆ ئەوەی هەر پێشنیارێك زیادی کرد, یان کەمی کرد, یان چاك کردنی, یان تەعابیرەکان غەڵەتە, یاخود زیاد کردنی, یان کەم کردنی پێویست بە کۆبوونەوە دەکات, ئەوەی تریش بخوێنینەوە, بەڵام هەر لەحزەیەك مێوانەکان هاتن بەرنامەکانمان رادەگرین, بۆ ئەوەی پێشوازی لە مێوانەکان بکەین, فەرموو.

**بەڕێز کریم بحری عبدالله برادۆستی:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئێستاش لەگەڵ خوێندنەوەی پرۆژەی یاسای پیشەسازی.

**قانون وزارة الصناعة المقترح**

**المادة الاولى:**

**يقصد بالتعابير التالية المعاني المبينة ازائها:**

1-**الاقليم:اقليم كوردستان العراق.**

2-**الوزارة:وزارة الصناعة.**

3-**الوزير:وزير الصناعة.**

4-**وكيل الوزارة:وكيل وزارة الصناعة.**

5-**المجلس:المجلس الاستشاري للوزارة.**

**المادة الثانية:**

**تتولى الوزارة توجيه النشاط الصناعي في الاقليم وتطوير وتنمية القطاع الصناعي العام والمختلط والخاص في مجال الصناعات التحويلية والتركيبية والمعرفية, وتمارس لتحقيق اهدافها ما ياتي:**

1-**اقتراح سياسة التصنيع و وضع الاهداف والمؤشرات للقطاعات الصناعية في اطار خطط التنمية في الاقليم.**

2-**اعداد الخطط السنوية والمتوسطة وبعيدة المدى للقطاعات الصناعية.**

3-**اعداد دراسات الجدوى الفنية والاقتصادية للمشاريع الصناعية واقتراح ادراجها في خطط التنمية في الاقليم.**

4-**تنفيذ المشاريع الصناعية والخدمية المقررة.**

5-**الاشراف على انشطة القطاعات الصناعية وتوجيهها وتقويم نتائج تنفيذ خططها كما ونوعا وايجاد الحلول المناسبة لها.**

6-**اجازة تأسيس المشاريع الصناعية او توسيعها وتغيير اغراضها بعد اعداد دراسة الجدوى الفنية والاقتصادية للمشروع.**

7-**الرقابة على نوعية المنتجات الصناعية بما يضمن مطابقتها للمواصفات المعتمدة وتقديم الارشادات والتوجيهات بشأن تحسين نوعية هذه المنتجات.**

8-**تأسيس المجمعات الصناعية والخدمات اللازمة لها في اطار خطط التنمية الصناعية في الاقليم.**

9-**وضع خطط البحث والتطوير الصناعي للقطاعات الصناعية بما يخدم اهداف خطط التنمية من اجل تحسين نوعية المنتجات والخدمات الصناعية وتطوير العمليات الانتاجية وتخفيض كلفها وادخال تقنيات جديدة.**

10-**اتخاذ الاجراءات الخاصة بحماية البيئة ودراسة مشاكل تلوثها بالتنسيق مع وزارة البيئة في الاقليم وايجاد الحلول لها بقدر تعلق الامر بأنشطة الوزارة.**

11-**تنمية وتطوير القوى العاملة في الوزارة من خلال الدورات التدريبية والتعاون مع الجامعات والمعاهد الفنية والمراكز والمؤسسات المتخصصة ذات العلاقة داخل وخارج الاقليم.**

12-**تطوير انظمة عمل الادارات الصناعية بأنشطتها المختلفة ومتابعة تطبيقها.**

13-**ادارة قاعدة معلومات للمعرفة العلمية والتكنولوجية والمواصفات الفنية المتعلقة بمختلف انشطة الوزارة.**

14-**متابعة تنفيذ الظوابط والتعليمات الخاصة بالسلامة الصناعية المهنية في العامل.**

15-تشجيع تصدير المنتجات الصناعية الوطنية.

16-للوزارة الحق في المشاركة في المعارض الصناعية داخل وخارج الاقليم.

17-التعاقد مع الخبراء الاجانب والشركات والمؤسسات الصناعية والمتخصصة للعمل في دوائر ومعامل الوزارة بعد موافقة رئاسة مجلس الوزراء.

18-التعاون والتنسيق مع مراكز البحوث العلمية والتكنولوجية الدولية والمكاتب الاستشارية لتطوير عمل الوزارة بعد موافقة رئاسة مجلس الوزراء.

المادة الثالثة:

1-الوزير:هو الرئيس الاعلى للوزارة والمسؤول عن اعمالها وتوجيه سياستها وتصدر عنه وتنفذ باشرافه جميع القرارات والاوامر والتعليمات في كل ما له علاقة بمهام الوزارة وتشكيلاتها وصلاحياتها وسائر شؤونها الفنية والمالية والادارية والتنظيمية وفق احكام القانون.

2-وكيل الوزارة:يساعد الوزير في توجيه الوزارة والاشراف على شؤونها ضمن الصلاحيات التي تعهد اليه, على ان يكون حاصلا على شهادة جامعية أولية.

3-المستشارون:لا يزيد عددهم عن اربعة وان يكونوا من حملة الشهادة الجامعية الاولية وله خبرة وممارسة.

المادة الرابعة:

تتكون تشكيلات الوزارة مما ياتي:

1-مكتب الوزير:يراسه موظف حاصل على شهادة جامعية أولية ويعاونه عدد من الموظفين.

2-مكتب وكيل الوزارة:يديره موظف حاصل على شهادة جامعية أولية ويعاونه عدد من الموظفين.

3- المديرية العامة للشؤون الادارية والمالية: يراسها موظف بدرجة مدير عام حاصل على شهادة جامعية اولية من ذوي الخبرة والاختصاص وترتبط بها:

1-مديرية الشؤون الادارية.

2-مديرية الافراد.

3-مديرية الشؤون القانونية.

4-مديرية المالية.

5-مديرية الاعلام والعلاقات.

6-مديرية الرقابة وتدقيق الداخلي.

4-المديرية العامة للتخطيط والمتابعة:

ويراسها موظف بدرجة مدير عام حاصل على شهادة جامعية اولية في الاقل ومن ذوي الخبرة والاختصاص وترتبط بها:

أ-مديرية الشؤون الفنية.

ب- مديرية المشاريع والاستثمارات.

ج-مديرية تخصيصات الخطة والكلفة.

د-مديرية مركز المعلومات والمعرفة العلمية.

5- المديرية العامة للصناعة:

يراسها موظف بدرجة مدير عام حاصل على شهادة جامعية اولية من ذوي الخبرة والاختصاص وترتبط بها:

أ-مديرية المعامل الحكومية.

ب-مديرية المعامل الاهلية.

ج-مديرية السيطرة النوعية.

د-مدير الشؤون التجارية.

المادة الخامسة:

اولا/المجلس الاستشاري للوزارة ويتألف من:

1-الوزير:رئيساً

2-وكيل الوزارة/نائباً.

3-مستشاريين/اعضاء.

4- المدراء العامين/اعضاء.

5-اي موظف اخر يراه الوزير مناسبا/عضواً.

ثانيا:يعقد المجلس الاستشاري للوزارة اجتماعاً اعيتادياً شهرياً او كلما دعت الحاجة, ولا ينعقد المجلس الا بحضور رئيسه او من ينوب عنه عند غيابه, ويتولى تقديم الاستشارة في الامور التالية:

1-ستراتيجية التصنيع و وضع الخطط لها وفق سياسة التنمية الاقتصادية في الاقليم.

2-تنسيق العمل بين المديريات العامة للصناعة وتوحيد اساليبه في القضايا المشتركة بينها واقتراح التعليمات وتقديم التوصيات بهذا الشأن.

ثالثا: استحداث او الغاء او دمج مديريات ضمن المديريات العامة.

المادة السادسة:

1-للوزير تشكيل لجان دائمية او وقتية حسب الحاجة.

2-للوزير منح المخصصات للعاملين وفقا لطبيعة العمل او الموقع الجغرافي او المسؤولية الوظيفية او الخبرة و وفقا للتعليمات.

المادة السابعة:

تحدد مهام وتشكيلات الوزارة بنظام.

المادة الثامنة:

ترتبط مديرية الصناعة في المحافظات بالوزارة.

المادة التاسعة:

لا يعمل باي نص يتعارض واحكام هذا القانون.

المادة العاشرة:

على الوزراء المختصين تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة الحادية عشرة:

ينفذ هذا القانون اعتبارا من تاريخ نشره في وقائع كوردستان.

## الاسباب الموجبة

نظرا لفك ارتباط دوائر الكهرباء عن وزارة الصناعة والكهرباء واستحداث وزارة الكهرباء, ودمج قطاعي الصناعة في الادارتين (اربيل – السليمانية) في الوزارة الواحدة, ويهدف تنظيم اعمال الوزارة والمديريات العامة التابعة لها, فقد اصبح من الضروري اصدار قانون يحدد مهام واهداف هذه الوزارة والمديريات العامة المرتبطة بها وينظم مهام كل منها ولتحقيق ما تقدم, فقد شرع هذا القانون.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

زۆر سوپاس, ئەو پرۆژەیەش ئاراستەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی پیشەسازی دەکەین, بۆ ئەوەی دیراسەتی بکەن و راپۆرتیان هەبێت, فەرموو بۆ پرۆژەکەی تر.

**بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

خوێندنەوەی پرۆژەی یاسای وەزارتی گەیاندن.

هەرێمی کوردستانی عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

# پرۆتۆکۆڵەکان

# 37

سالّی/ 2006 – بەرگی سی و حەوت

---

چاپی یەکەم/ سالّی 2007

# پێڕیست


پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی دەستپێك خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2006/9/3 ل5

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (1) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2006/9/4 ل25

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (2) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2006/9/5 ل49

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (3) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2006/9/6 ل99

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (4) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2006/9/11 ل147

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (5) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2006/9/13 ل161

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (6) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2006/9/20 ل229

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (7) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2006/9/24 ل282

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (8) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2006/9/25 ل354

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (9) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2006/9/27 ل400

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (10) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2006/10/2 ل420

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (11) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2006/10/3 ل471

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (12) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2006/10/9 ل529

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (13) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2006/10/11 ل532

کوردستان, ناوی وەزارەتەکە وەزارەتی شەهیدان و ئەنفالکراوەکانە, نە مودیریەتێکی تایبەتی بۆ ئەنفالکراوەکان دانراوە, کە بەداخەوە وەزیر خۆی لێرە دانیشتووە, من لێرە چاوەڕوانم دەکرد لە کۆبوونەوەی پێشوو رای هەبێتن, بەداخەوە رای نەبوو, ئێستاش داوای لێ دەکەم رای خۆی پیشان بدات, نە لە ئەسبابی موجیبە باسی ئەنفالکراوەکان کراوە, نە لە وەزارەتەکە باسی ئەوە نەکراوەو کەموکوڕییەکی زۆرە بەسەرماندا تێپەری, بۆیە پێویستە شتێکی وای هەبێت, چونکە ئەو داخستنی مەلەفەو حیساب کردنیان بە شەهید لە زەرەری خەڵکی کوردستانە, چونکە کە خەڵک کوژراو شەهید کرا مەلەفەکەو دۆسیەکەی دادەخرێت, بەڵام مەلەف و دۆسیەی ئەنفالەکان دەبێت بە کراوەیی بمێنێتەوەو, ئەمە لە بەرژەوەندی خەڵکی کوردستان دایە, بۆیە هیوادارم بە جددی بیر لەو مەسەلەیە بکرێتەوەو, جێگەیەکی بۆ بکرێتەوە لە ئەسبابی موجیبەی دەرچوونی ئەو یاسایەو, بۆ ئەوەی یاساکە لەگەڵ ناوی وەزارەتەکە بگونجێت, زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو.

**بەڕێز چنار سعد عبدالله (وەزیری شەهیدان و ئەنفالکراوەکان):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

زانیاری بۆ بەڕێز مامۆستای بەڕێزم دکتۆر دلێر, بێگومان ئەو وەزارەتە دابەش کراوە بەسەر دوو لایەنی ئەساسی شەهیدان و هەموو شەهیدانی کوردستان, ئەنفالیش هەر لەبەر مەسەلە سیاسیەکە هەوڵمان داوە ناوی ئەنفال بمێنێت, لەبەر ئەوەش زیاد کرا, مودیریەتمان هەیە تایبەت بە ئەنفال و, مودیریەتی تایبەتیشمان هەیە بە شەهیدان, یەعنی بەشێوەیەکی تایبەتی مامەلە لەگەڵ ئەنفال کراوە, کە دەڵێی مودیریەی عامەی شەهیدان و ئەنفال لە پارێزگاکان, ئەو مودیریاتە عامانە هەمووی دەبێتە دوو مودیریەتی جیا, واتا ئەنفال بە جیا, شەهیدانیش بە جیا, تەنانەت ئێمە لە هەڵەبجە نووسینگەیەك دەکەینەوە تایبەت بە شەهیدانی کیمیابارانی هەڵەبجە, یەعنی لە هەر شوێنێك سوقلی ئەو خەڵکە شەهیدانیان بە چ شێوەیەکە مودیریەتەکە ئەو ناوە وەردەگرێت, بۆیە ئەوە لە سەلاحیاتی منە, وەکو لێرە ئاماژەی پێ کراوەو یاسا رێگەی پێداوە, تەئکید دەکەمەوە کە ئەو مودیریەتە هەیەو کاریشی لەسەر دەکەین, هەموو ئەو کارانەی کە ئێمە دەیکەین دابەشی دەکەین هەم بۆ شەهیدان و هەم بۆ ئەنفال پێکەوەیی, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

خۆی شەرحەکە زۆر باش بوو, دوو جار باس هاتووە, یەکێکیان (المديرية العامة لخدمات ذوي الشهداء والمؤنفلين).

دووەمیش/ لە موحافەزات, لە هەر موحافەزەیەك مودیریەکی تایبەتی هەیە (مديرية شؤون الشهداء) و (مديرية شؤون المؤنفلين), لەوێشدا مودیریەتی تایبەتی خۆی هەیە, فەرموو کاك دکتۆر کەمال.

**بەڕێز محمد قادر عبدالله (د.كمال كركوكى)؛**

**بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.**

**لە حەقیقەتدا ئێمە لە كوردستان زۆر شەهیدمان هەیە, وەكو جارى پێشوو ئاماژەمان پێ كرد, چ لە سەنگەر, چ لە زیندانەكان لە سێدارە دران, چ ون بوون, چ بە ئەنفال بردران شەهید بوون, ئێستا ئێمە دەگەڕێین بە دواى ئەم شەهیدانە, مانای ئەوە نییە مەلەفیان دادەخەین, ئەوانەى لە پرۆسەى ئەنفال شەهید كران و ون كران, ئەوانە ئێستا محكەمەو دادگاییان لەسەرەو, حەق و حقووقیان بە رەسمى دەمانەوێت وەربگرین, من شكم لەوە نییە شەهید كران, ئەوەى زیندووش ماوە شەهید حیسابە, ئەو ئەنفالكراوەى كە ئێستا ونە شەهیدە, چونكە كە ئەو حاڵەتەى بەسەر هات و بەو حاڵەتەى رۆیشت, بۆ ئەوەى ئەم وشەیان لێ جیا بكەینەوە لە بەرژوەندى ئەو خەڵكە سەر بەرزانە نییە, بەنیسبەت ئەو مودیریەتەش لە دانیشتنى پێشترییش ئیشارەتى پێ كرا, كە مودیریەتێك هەبێت بگەڕێت بە دواى ئەنفالكراوەكان, ئەویش وابزانم جێگاى خۆى گرتووەو هەشە, زۆر سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن؛**

**دەیخەمە دەنگدانەوە, بەڵام ئەسبابى موجیبەكە لەلایەن لیژنەى یاساییەوە چاك دەكرێتەوە, ئیشارەت بەوە دەكرێت, ئەو مولاحەزاتانەى درا ئیشارەت بەوە دەكرێتن بە خزمەتكردنى, یەعنى ئەهدافەكانى ئەوەیە بە خزمەتكردنى كەسوكارى شەهیدان و ئەنفالەكان و بەدوا داچوونى كێشەكانیان, قانونەكە هەمووى بە ئەسباب موجیبەكەوە كە تەعدیل دەكرێت دەخەمە دەنگدانەوە, كێ لەگەڵ دایە دەستى بەرز بكاتەوە؟ زۆر سوپاس, كێ لەگەڵ نییە دەستى بەرز بكاتەوە؟ زۆر سوپاس, قانونكە بە كۆى دەنگ وەرگیرا, فەرموو كاك جەمال.**

**بەڕێز جمال محمد قاسم؛**

**بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.**

**ئەو رۆژەى من مەسەلەیەكم باس كرد مەسەلەى تەئهیل, دیار بوو لە دواى دانیشتنەكەش پرسیارم كرد لە جەنابت و لە كاك شێروانیش, كاك شێروان پێشنیارى وا بوو كە مەسەلەى تەئهیل باس كراوە لەو خزمەتانەى كە وەزارەت پێى هەڵدەستێت, بەڵام من زۆر بە وردى دیراسەم كرد تەئهیلى تیا نییە, لەبەر ئەوە بۆ ئەوەى ئەو خزمەتگوزاریانە موتەكامیل بێت و دەوڵەمەند بكرێت, مەسەلەى تەئهیل ئیزافە بكرێت, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن؛**

**زۆر سوپاس بۆ تەوزیحت, پیرۆزبایى لە خاتوو چنار دەكەین بە تەواو بوونى و پەسند كردنى قانونى وەزارەتەكەى, بە ئومێدەوارین هەنگاوى باشتر بهاوێژێت, بۆ ئەوەى زیاتر رێكخستنى كاروبارى وەزارەتەكەیان و پێشكەوتنیان و سەركەوتنیان, هەر بژین.**

**فەرموو.**

**بەڕێز ڤیان احمد خضر پاشا:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**من یەك تێبینی بچووکم هەیە, لە هەموو دانیشتنەکان کە دەگوترێت وەقائیعی کوردستان لە رۆژنامەکان, ئێمە زاراوەیەکمان هەیە بە کوردی بۆ ئەوە (بویرن), ئەگەر تەماشای کەنالی میزومیتیا بکەین دەنووسرێت (بویرنی ئیرۆ), یەعنی وەقائعی بویرنی کوردستان, لە لایەنی زمانەوانیەوە ئەو تێبینیەم هەبوو, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**زۆر سوپاس, فەرموو.**

**بەڕێز چنار سعد عبدالله (وەزیری شەهیدان و ئەنفالکراوەکان):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**لە کۆتایی دەرچوونی یاسایەکەو دەنگدانی هەموو بەڕێزەکان سوپاسی سەرۆکایەتی پەرلەمان و لیژنەی یاسایی کە ئەزیەتیان کێشا لە ئامادە کردن و دەستکاری کردنی یاسای وەزارەتەکە و دەوڵەمەند کردنی, سوپاسی هەموو بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمان دەکەم, کە لێرە بەڕاستی بە روحێکی دڵسۆزیانە هەوڵیاندا یاسایەکە دەوڵەمەند بکەن و دەنگیان لەسەردا و, مەتەئکیدیشیان دەکەینەوە کە یاسای تر لەبەردەمەو ئیتریشمان لە پێشە, بەتایبەتی ئێستا پرۆژە یاسایەکەمان لەبەر دەستە, ئینشائەللاً لەو نزیکانە دەدەینە لیژنەی یاسایی بە رێگەی ئەنجومەنی وەزیران, ئەویش پرۆژەی یاسای ئیمتیازاتی کەسوکاری شەهیدان و ئەنفالکراوەکانە, زۆر لەو بابەتانەی کە بەڕێزان تەرحیان کرد, پێم وایە لەوێ چارەسەری دەکەین و باسی لێوە دەکرێت, دووبارە سوپاس و دەست خۆشیتان لێ دەکەم.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**زۆر سوپاس, ئێمەش سوپاست دەکەین, ئومێدەوارین پرۆژەکانی تر کە پێشکەش دەکرێن بە کوردیش پێشکەش بکرێت, تەنیا بە عەرەبی نا, ئێمە نووسراوێکمان کردووە بۆ ئەنجومەنی وەزیران دەڵێت ئەو پرۆژانەی کە لەمەودوا بۆمان رەوانە دەکرێت, تکامان وایە بە هەردوو زمان بۆمان رەوانە بکرێت, بەڵێ کاك بورهان.**

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیر گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**ئەو مەسەلەیە چارەسەر کرا, ئێمە لەگەڵ لیژنەی یاساییش قسەمان کرد, دوو کەسی قانونی زمانەوانی با بڵێین موختەسین و شارەزان لەمەودوا هەموو پرۆژە یاساییەکان پێش ئەوەی بێتە پەرلەمان بۆ موناقەشە کردن با بە کوردیش بێت, زۆر سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

جا ئێمە سەعاتێکمان لە پێشە تا کاتژمێر (30و1) دادەنیشین, ئەگەر دەڵێن پێنج دەقیقە ئیسراحەتتان بدەینێ, باشە, پاش حەوت دەقیقەی تر دەگەڕێینەوەی بۆ دانیشتنەکەمان.

**دانیشتنی دووەم**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.**

بەناوی گەلی کوردستان بەردەوام دەبین لە کۆبوونەوەکەمان, با لیژنەی قانونی بفەرموون, رەئی لیژنەی قانونی بخوێننەوە, وابزانم لیژنەی تریش هەن.

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**بۆ/سەرۆکایەتیی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عێراق**

**ب/ راپۆرتی لیژنەی یاسا دەربارەی پرۆژەی یاسای وەزارەتی گواستنەوە لە هەرێمدا**

دوای خوێندنەوەی یەکەمی (پرۆژەی یاسای وەزارەتی گواستنەوە لە هەرێمی کوردستان – عێراق) لە رۆژی (2006/7/10)دا لە پەرلەمان, کە هەواڵەی لیژنەکەمان کرا, لیژنە دیراسەی پرۆژەکەی کرد و لەگەڵ وەزیری پۆست پێ سپێردراوی ئەم وەزارەتە نوێیەدا, کۆبۆوە, پاش گفتوگۆو راگۆڕینەوەش وا ئەم راپۆرتە بە راسپاردەو پێشنیازەکانی لیژنەوە لەسەر پرۆژەی یاساکە بە کۆی را وەك ئەمەی خوارەوە پێشکەش دەکەین:

یەکەم: لیژنەی یاسا تەئییدی پرۆژەی یاساکە دەکات, چونکە ئەم وەزارەتە تازە لە هەرێمدا دانراوە, پێشنیازیش دەکات دیباجەیەکی بۆ دابڕێژرێ و, ماددەکانی تەبویب بکرێن و بڕگەکانیشی رێك بخرێن و هەندێ هەموار و گۆڕینیش لە رشتەی هەندێ لە بەندەکانیدا وەکو لەم راپۆرتەدا بەرچاو دەکەون, ئەنجامبدرێن.

دووەم: لیژنە پێشنیاز دەکات دیباجەیەك بۆ یاساکە وەك ئەمەی خوارەوە دابڕێژرێ:

**بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.**

**بەناوی گەلەوە**

**ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عێراق**

پشت بە حوکمی بڕگە (1)ی ماددەی (56) لە یاسای ژمارە (1)ی ساڵی (1992)ی هەموار کراو و, لەسەر داوای ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان – عێراق, ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عێراق لە دانیشتنی ژمارە ( )ی رۆژی ( / /2006)یدا, بڕیاری دانانی ئەم یاسایەی خوارەوەی دا:

**یاسای ژمارە ( )ی ساڵی/2006**

**یاسای وەزارەتی گواستنەوە لە هەرێمی کوردستان – عێراقدا**

سێیەم: لە بارەی ماددەی یەکەمی ئەسڵی پرۆژەکەوە, ئەوە لیژنە ئەمانەی خوارەوە پێشنیاز دەکات:

1- گۆڕینی (دەستەواژە), کە لە دێڕی یەکەمی ماددەکەدا هاتووە, بۆ وشەی (زاراوە), بۆ ئەوەی لەگەڵ رشتەی ئەو پێناسانەدا, کە لە یاساکانی پەرلەمانی کوردستاندا هاتووە بگونجێ و زیاتریش ماناو مەبەستەکان دەربېڕێ.

2- زنجیرەی بڕگەکانی ماددەکە بە نووسین بنووسرێن.

چوارەم: هەرچی ماددەی دووەمی پرۆژەکەیە, ئەوە لیژنە ئەم پێشنیارانەی خوارەوەی بۆی هەیە:

ئامانجەکانی ئەم وەزارەتە

1-زنجیرەی رەنووسەکان (التسلسلات الرقمیه) بە نووسین بنووسرێن.

2- رستەی (بیناکردن و بەکرێدانی گەراجەکان) لە کۆتایی بڕگەی (3)دا زیاد بکرێت.

3- وەزیر خۆی پێشنیار دەکات رستەی (هەروەها هەموو جۆرە نووسینگەکانی سەربەش) بۆ بڕگەی (14) زیاد بکرێت, ئەوەش دەکەوێتە سەر رای پەرلەمان.

4- بڕگە یەکیش بە زنجیرەی (17) وەك ئەمەی خوارەوەی بۆ زیاد بکرێت:

(سەرپەرشتیکردنی نووسینگەکانی گواستنەوە لە هەموو خاڵەکانی پەڕینەوەی سنووورەکانی هەرێمداو وەرگرتنی کرێ و (رسوم)و بەکارهێنانی مەنەفێست, بەپێی یاساکان) ئەمە پێشنیازی وەزیرەو دەکەوێتە سەر رای پەرلەمان.

پێکهاتەکانی وەزارەت

پێنجەم: هەرچی ماددەی سێیەمی پرۆژەکەیە, ئەوە لیژنە ئەم پێشنیازانەی خوارەوەی لەسەری هەیە:

1-دووبارە دارشتنەوەی هەردوو بڕگەی (یەکەم) و (دووەم).

2- هەردوو بڕگەی (1و2) لە (یەکەم)ی ماددەی حەوتەوە بگوازرێتەوە بۆ ئەم ماددەیەو زنجیرەی (سێیەم و چوارەم)یان پێ بدرێ, چونکە لە بابەتەکەوە نزیکن, ئامانج لەمەش هاودەنگبوونی پێکهاتەکانی وەزارەتەکەیە.

3- زنجیرە (سێیەم) – (راوێژکارەکان) بکرێ بە زنجیرەی (پێنجەم) و ماددەکەش وەکو ئەمەی خوارەوەی لێ بکرێ:

یەکەم: وەزیر: سەرۆکی بالاێو بەرپرسی ئیش و کارو ئاراستە کردنی سیاسەت و سەرپەرشتیکردن و ریقابە کردنی وەزارەتەکەیەو, هەموو بڕیار و فەرمان و رێنماییگەلێکیش پێوەندییان بە ئەرکو فرمان و پێکهاتە و سەلاحییات و کاروباری دیکەی هونەری و دارایی و ئیداری و رێکخستنی وەزارەتەکەوە هەیە, بەپێی حوکمەکانی یاسا لە وەزیرەوە دەردەچێ, وەزیر بەرپرسە لەبەردەمی ئەنجومەنی وەزیراندا, چونکە خۆیشی ئەندامێکی هاوکارە لەو ئەنجومەنەدا.

دووەم: بریکاری وەزارەت: لە چوارچێوەی سەلاحییاتدا کە وەزیر پێی دەسپێرێ یاریدەی وەزیر دەدات لە ئاراستە کردن و سەرپەرشتیکردنی کاروباری وەزارەتەکەدا.

سێیەم: نووسینگەی وەزیر: فەرمانبەرێ بە پلەی بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی دەکات و بڕوانامەی زانکۆی هەبێ, ژمارەیێ فەرمانبەریش یاریدەی دەدەن.

چوارەم: نووسینگەی بریکاری وەزارەت: فەرمانبەرێ بە پلەی بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی دەکات و بڕوانامەی زانکۆی هەبێ, ژمارەیێ فەرمانبەریش یاریدەی دەدەن.

پێنجەم: راوێژکارەکان, لە چوار کەس زیاتر نابن مەرجیشە بڕوانامەی زانکۆیان هەبێ و خاوەن ئەزموون و کەردەش بن.

شەشەم: هەرچی ماددەی چوارەمی پرۆژەکەیە, ئەوە لیژنە هیچ تێبینیەکمان لەسەری نییە.

حەوتەم: دەبارەی ماددەی پێنجەم, تێبینیەکی ئەوتۆمان لەسەری نییە, تەنیا ئەوەندە نەبێ کە بڕگە (6)ی لێ لابرێ, چونکە ماددەیەکی سەربەخۆ لە یاساکەدا هەیە, ئەو بابەتەی چارەسەر کردووە, کە پاشتر لەم راپۆرتەدا دەکەوێتە بەرچاو.

هەشتەم: هەرچی ماددەی شەشەمە, ئەوە لیژنە پێشنیاز دەکات ئیلغا بکرێ و لابرێ, چونکە دەکرێ لە پێڕۆی ناوخۆدا چارەسەر بکرێ.

نۆیەم: هەرچی ماددەی حەوتەمە, ئەوە لیژنە پێشنیاز دەکات, کە:

1-هەردوو بڕگەی (1و2) لە ماددەکە ئیلغا بکرێن, چونکە پێشتر گوازراونەتەوە بۆ ماددەی سێیەم.

2- رشتەی ماددەکە وەك ئەمەی خوارەوەی لێ بکرێ:

وەزارەت لەم بەڕێوەبەرایەتیە گشتیانەی خوارەوە پێك دێت:

یەکەم:بەڕێوەبەرایەتی گشتیی کاروباری ئیداری و دارایی: فەرمانبەرێ بە پلەی بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی دەکات و بەڕێوەی دەبات, بڕوانامەی زانکۆی هەبێ و خاوەن ئەزموون و پسپۆریش بێت.

دووەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتیی کاروباری گواستنەوەی سەربەژ (البری)و هێلەکانی ئاسن: فەرمانبەرێ بە پلەی بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی دەکات و بەڕێوەی دەبات, بڕوانامەی زانکۆی هەبێ و خاوەن ئەزموون و پسپۆریش بێت.

سێیەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتیی پێشبینیی (الانواء) کەشوهەواو گومەلەزرە: فەرمانبەرێ بە پلەی بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی دەکات و بەڕێوەی دەبات, بڕوانامەی زانکۆی هەبێ و خاوەن ئەزموون و پسپۆریش بێت.

چوارەم:دەزگای فڕۆکەخانەی نێودەوڵەتیی هەولێر: فەرمانبەرێ بە پلەی تایبەت سەرۆکایەتی دەکات و, بڕوانامەی زانکۆی هەبێ, یەکسەر بە وەزیرەوە وابەستە.

پێنجەم:دەزگای فڕۆکەخانەی نێودەوڵەتیی سلێمانی: فەرمانبەرێ بە پلەی تایبەت سەرۆکایەتی دەکات و, بڕوانامەی زانکۆی هەبێ, یەکسەر بە وەزیرەوە وابەستە.

دەیەم: هەرچی ماددەی (هەشتەم و نۆیەمە), ئەوە لیژنە پێشنیاز دەکات بکرێن بە یەك ماددەی سێبڕگەیی و, بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێ:

یەکەم: ئەرکوفرمان و ئیشە تایبەتەکانی پێکهاتەی وەزارەتەکە بەپێرۆ دیار دەکرێن.
دووەم: وەزیر بۆی هەیە رێنماییگەلی پێویست بۆ بە سانایی جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربهێنێ.
سێیەم: وەزیر بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی و بەش و هۆبە لە پێکهاتەی وەزارەتەکەدا بەپێی پێداویستی ئیشەکانیان بکاتەوە, یان بەکیان بخات, یان ئیلغایان بکات.
یازدە: هەرچی ماددەی دەیەمە, ئەوە لیژنە پێشنیاز دەکات بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێ:
(هەر دەقێ لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا نەگونجێ کاری پێ ناکرێ).
دوازدە: هەرچی ماددەی یازدەیە, ئەوە لیژنەکەمان پێشنیاز دەکات بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێ:
(پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پێوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە بخەنە کار).
سیازدە: هەرچی ماددەی دوازدەیە, ئەوە لیژنە پێشنیاز دەکات بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێ:
(ئەم یاسایە لە رۆژی دەرکردنیەوە کاری پێ دەکرێ و لە رۆژنامەی فەرمی وەقایعی کوردستان دا بلاّو دەکرێتەوە).
چواردە: لە کۆتاییشدا لیژنە پێشنیاز دەکات: هۆکارەکانی دانانی ئەم یاسایە) وەك ئەمەی خوارەوە دابڕێژرێ:

## هۆکارەکانی دانانی ئەم یاسایە

لەبەر ئەوەی وەزارەتی گواستنەوە لە حکومەتی هەرێمی کوردستاندا تازە دانراوە, بۆ ئەمەش کە دامودەزگاکانی ئەم وەزارەتە نوێیە, بەپێی رەوشی یاسایی هەرێمی کوردستان, بەرەو چاکتر بگۆڕدرێ و, چالاکی و توانستی پتر بکرێ و ئەرکوفرمانی خۆی بە ئاسانی پیادە بکاو, ئامانجە دەستنیشان کراوەکانی لە فەراهەم کردن و دامەزراندنی تۆڕەکانی هێڵی ئاسندا بێتەدی و کاروباری رێگای ئاسمانی و فڕۆکەخانە مەدەنیەکان رێك بخرێن و سیاسەتی گشتیی گواستنەوە دانبرێ و, لە جێبەجێکردنیدا, سەرپەرشتی بکرێن و کەرتەکانی گواستنەوەی سەربەژ و (البری) رێگاکانی ئاسمانی رێك بخرێن و گواستنەوەی سەفەرکاران و شمەك (البضائع) بە هەموو جۆرەکانیەوە لە ناو شارەکانی هەرێم و لە نێوان شارەکانی هەرێم و دەرەوەیدا بەرێکوپێکی بەڕێوە بچێ و هەموو کاروباری گواستنەوە بەم وەزارەتە تازەیە بسپێردرێ, لەبەر ئەوانە بەزەروور زانرا, یاسایەك دابنرێ کە ئەرکوفرمانی ئەم وەزارەتە نوێیەو بەڕێوەبەرایەتیەکانیشی دیار بکات, بۆ وەدەستهێنانی هەموو ئەو ئامانجانە, ئەم یاسایە دانرا.
-تکایە سەیری بفەرموون و ئەسڵی پرۆژەکەو رای لیژنەی یاساییش بخەنە پێش چاوی ئەنجومەن تا گفتوگۆی لەسەر بکات و رای لەباری خۆیشی لەسەر دەربڕێ.
لەگەڵ رێزدا.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**
**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

رای لیژنەی یاسایی بە زمانی عەرەبی.

**الى/ رئاسة المجلس الوطني الكوردستاني**

**م/ تقرير اللجنة القانونية**

قامت لجنتنا بدراسة مشروع قانون وزارة النقل لاقليم كوردستان - العراق المحال اليها بعد القراءة الاولى له في البرلمان بتاريخ 2006/7/10واجتمعت مع الوزير المكلف بحقيبة الوزارة المستحدثة وبعد المناقشة والمداولة تقدم اللجنة تقريرها وتوصياتها وإقتراحاتها بشأن المشروع بإجماع الآراء وكما يلي:-

أولاً:- إن اللجنة القانونية تؤيد مشروع القانون نظراً لإستحداث الوزارة في الاقليم، وتقترح صياغة ديباجة له وتبويب مواده وتنظيم فقراته وإجراء بعض التعديلات والتغييرات في صياغة بعض بنوده والتي ستظهر لاحقاً من خلال هذا التقرير.

ثانياً:- تقترح اللجنة صياغة الديباجة للقانون وكالآتي:-

بسم الله الرحمن الرحيم

بأسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستان - العراق

إستناداً لحكم الفقرة (1) من المادة (56)من القانون رقم (1) لسنة 1992 المعدل وبناءً على ماعرضه مجلس وزراء إقليم كوردستان – العراق قرر المجلس الوطني لكوردستان - العراق بجلسته المرقمة (  ) والمنعقدة بتأريخ  /  / 2006 تشريع القانون الآتي:-

**قانون رقم (  ) لسنة 2006**

**قانون وزارة النقل لاقليم كوردستان - العراق**

ثالثاً:- فيما يتعلق بالمادة الأولى من أصل المشروع تقترح اللجنة وتوصي بما يلي:-

1- تبديل (التعابير) الواردة في السطر الاول من المادة الاولى الى كلمة (المصطلحات) لتنسجم مع الصيغة المتبعة في سرد التعاريف المستعملة في القوانين الصادرة عن برلمان كوردستان و اضافة الى كونها أ كثردقة في التعبير عن المعنى المراد التعبير عنه.

2- تثبيت التسلسلات الكتابية لفقرات المادة.

رابعاً:- فيما يتعلق بالمادة الثانية من المشروع تقترح اللجنة بمايلي:

( اهداف الوزارة)

1- تبديل التسلسلات الرقمية الى التسلسلات الكتابية.

2- إضافة ( وانشاء وتأجير الكراجات) الى آخر الفقرة (3)

3- إضافة (وكذلك مكاتب النقل البرى بانواعها) الى الفقرة (14) بناء على إقتراح الوزير والأمر متروك للبرلمان.

4- وإضافة فقرة برقم (17) و بالصيغة التالية:-

(الاشراف على مكاتب النقل في كافة المعابر الحدودية للاقليم واستيفاء الاجور والرسوم و استخدام المنفيست وفق القوانين). وذلك بناء على اقتراح الوزير والامر متروك للبرلمان

(تشكيلات الوزارة)

خامساً:-أما فيما يتعلق بالمادة الثالثة من المشروع تقترح اللجنة مايلي:-

1-إعادة صياغة الفقرتين أولاً وثانياً.

2-نقل الفقرتين (1و2)من أولاً من المادة السابعة الى هذه المادة لكونهما قريبتين من الموضوع المعالج وبهدف تنسيق تشكيلات الوزارة وتحت تسلسلات ثالثاً ورابعاً.

3-تبديل التسلسل ثالثاً(المستشارون) بتسلسل(خامسا) وتكون المادة كالآتي:

أولاً:-الوزير: هو الرئيس الاعلى للوزارة والمسؤول عن اعمالها و توجيه سياستها وممارسة الاشراف والرقابة وتصدر عنه وتنفذ بإشرافه جميع القرارات والاوامر والتعليمات في كل ما له علاقة بمهام الوزارة وتشكيلاتها وصلاحياتها وسائر شؤونها الفنية والمالية والإدارية والتنظيمية وفق أحكام القانون ويكون مسؤولاً امام مجلس الوزراء بأعتباره عضواً متضامناً فيه.

ثانياً:- وكيل الوزارة: يساعد الوزير في توجيه الوزارة والاشراف على شؤونها ضمن الصلاحيات التي يعهدها اليه من قبل الوزير.

ثالثاً: مكتب الوزير: يرأسه موظف بدرجة مدير حاصل على شهادة جامعة اولية ويعاونه عدد من الموظفين.

رابعاً:مكتب وكيل الوزارة: يرأسه موظف بدرجة مدير حاصل على شهادة جامعة اولية ويعاونه عدد من الموظفين.

خامساً:-المستشارون: لايزيد عددهم عن اربعة وان يكونوا من حملة شهادة جامعة اولية ولهم خبرة و ممارسة.

سادساً:- فيما يتعلق بالمادة الرابعة من المشروع فلا توجد اية ملاحظات عليها.

سابعاً:- فيما يتعلق بالمادة الخامسة لا توجد اية ملاحظات سوى حذف الفقرة(6) منها لوجود مادة مستقلة في القانون تعالج الموضوع ستظهر لاحقاً من خلال هذا التقرير.

ثامناً:- اما بالنسبة للمادة السادسة:

تقترح اللجنة الغائها وحذفها لامكانية معالجتها في النظام الداخلي.

تاسعاً:- اما بالنسبة للمادة السابعة تقترح اللجنة مايلي:

1ـ الغاء الفقرتين 1و2 من المادة لسبق نقلهما الى المادة الثالثة.

2ـ جعل صياغة المادة كالاتي:-

تتألف الوزارة من المديريات العامة التالية:

أولاً:- المديرية العامة للشؤون الإدارية والمالية: يرأسها ويديرها موظف حاصل على شهادة جامعة اولية ومن ذوي الخبرة والاختصاص .

**ثانياً:- المديرية العامة لشؤون النقل البري و السكك الحديدية: يرأسها ويديرها موظف حاصل على شهادة جامعة اولية ومن ذوي الخبرة والاختصاص .**

**ثالثاً:- المديرية العامة للانواء الجوية والرصد الزلزلي: يرأسها ويديرها موظف حاصل على شهادة جامعة اولية ومن ذوي الخبرة والاختصاص.**

**رابعاً:مؤسسة المطار الدولي في اربيل: يرأسها موظف بدرجة خاصة حاصل على شهادة جامعة اولية ويرتبط بالوزير مباشرة.**

**خامساً:مؤسسة المطار الدولي في السليمانية: يرأسها موظف بدرجة خاصة حاصل على شهادة جامعة اولية ويرتبط بالوزير مباشرة.**

**عاشراً:-اما بالنسبة للمادتين الثامنة والتاسعة تقترح اللجنة دمجهما بمادة واحدة وبثلاث فقرات وصياغتها كالآتي:**

**اولاً: يحدد بنظام مهام واختصاصات تشكيلات الوزارة.**

**ثانياً: للوزير إصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.**

**ثالثاً:للوزير استحداث او دمج او الغاء اي من المديريات والاقسام والشعب ضمن تشكيلات الوزارة وفقاً لمتطلبات عملها.**

**حادي عشر:-اما بالنسبة للمادة العاشرة تقترح اللجنة صياغتها كالاتي:(لا يعمل باي نص يتعارض مع احكام هذا القانون)**

**ثاني عشر:- اما بالنسبة للمادة الحادية عشرة تقترح اللجنة صياغتها كالاتي:**

**(على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون).**

**ثالث عشر:- اما بالنسبة للمادة الثانية عشرة تقترح اللجنة صياغتها كالاتي:**

**(ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ اصداره وينشر في الجريدة الرسمية(وقائع كوردستان).**

**رابع عشر:- واخيراً تقترح اللجنة صياغة الاسباب الموجبة لتشريع القانون كما يأتي:**

## الاسباب الموجبة

**لاستحداث وزارة النقل في حكومة اقليم كوردستان وبغية تطوير اجهزة الوزارة وفق النهج التشريعي لاقليم كوردستان ومن اجل زيادة فعاليتها وكفائتها في اداء مهامها بمرونة وتحقيق اهدافها المرسومة لها في توفير وانشاء شبكات السكك الحديدية و تنظيم وادارة الاجواء و المطارات المدنية ووضع السياسة العامة للنقل والاشراف على تنفيذها وتنظيم قطاعات النقل البرى والجوي وتنظيم نقل المسافرين والبضائع بكافة انواعها داخل المدن وبين مدن الاقليم وخارجها واناطة مسؤولية شؤون النقل بالوزارة المستحدثه فقد اصبح من الضروري تشريع قانون يحدد مهام هذه الوزارة والمديريات المرتبطة بها ولتحقيق ما تقدم فقد شرع هذا القانون.**

راجين التفضل بالاطلاع و عرض اصل المشروع و رأي اللجنة القانونية بشأنه على المجلس للمناقشة وإبداء الرأي المناسب بصدده.

مع التقدير

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی گواستنەوە ئەگەر تەقریری هەبێت.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

چ مولاحەزەی وامان نەبوو, دوو خاڵ بوو, ئەویش بەڕێزان لیژنەی قانونی چارەسەریان کردووە, سوپاستان دەکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وابزانم لیژنەی تەندروستیش تەقریریان هەبوو, ئەگەر مولاحەزە, دیارە مولاحەزەیان نییە, فەرموو کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قانون وزاره النقل لاقليم كوردستان

المادة الاولى:

يقصد بالتعابير المعاني المبينة ازائها:

الاقليم:اقليم كوردستان العراق.

مجلس الوزراء:مجلس وزراء الاقليم.

الوزارة: وزارة النقل

الوزير:وزير النقل.

الوكيل: وكيل الوزارة

سلطات الوزارة:الوزارة هي المسؤولة عن جميع شؤون النقل بانواعها في الاقليم.

النقل البري:نقل المسافرين والركاب والبضائع داخل المدن وبين مدن الاقليم وخارجها وكذلك خارج العراق بواسطة السيارات والقطارات.

النقل الجوي:نقل المسافرين والبضائع بين مطارات الاقليم والعراق وخارجها.

الكراج:منطقة محددة من الارض مشيدة عليها مشيدات ومسقفات لغرض تسهيل عمليات نقل المسافرين داخل وبين المدن وخارجها.

المطار الدولي:مطار تعينه حكومة الاقليم في اقليمها للحركة الجوية دخولا وخروجا وتتخذ الاجراءات المتعلقة بالكمارك والهجرة والصحة والحجر الصحي للحيوانات والنباتات وغيرها من الاجراءات المتشابهة.

المطار:مساحة محددة على سطح الارض او الماء بما فيها من مباني ومنشات ومعدات مخصصة كليا او جزئيا لوصول ومغادرة وتحرك الطائرات.

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

رای لیژنەی یاسا.

لە بارەی ماددەی یەکەمی ئەسڵی پرۆژەکەوە, ئەوە لیژنە ئەمانەی خوارەوە پێشنیاز دەکات:

1- گۆڕینی (دەستەواژە), کە لە دێڕی یەکەمی ماددەکەدا هاتووە, بۆ وشەی (زاراوە), بۆ ئەوەی لەگەڵ رشتەی ئەو پێناسانەدا, کە لە یاساکانی پەرلەمانی کوردستاندا هاتووە بگونجێ و زیاتریش ماناو مەبەستەکان دەربڕێ.

2- زنجیرەی بڕگەکانی ماددەکە بە نووسین بنووسرێن.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

فيما يتعلق بالمادة الأولى من أصل المشروع تقترح اللجنة وتوصي بما يلي:-

1ـ تبديل (التعابير) الواردة في السطر الاول من المادة الاولى الى كلمة (المصطلحات) لتنسجم مع الصيغة المتبعة في سرد التعاريف المستعملة في القوانين الصادرة عن برلمان كوردستان و اضافة الى كونها أ كثردقة في التعبير عن المعنى المراد التعبير عنه.

2ـ تثبيت التسلسلات الكتابية لفقرات المادة.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

وابزانم ئەوە لە هەموو وەزارەتەکان هەمان شت کراوە, لەبەر ئەوەی دەسەلآت دەدەینە لیژنەی یاسایی تەسەلسولەکە وەکو وەزارەتەکانی تر بێت, یەعنی بەو گۆڕین و پێشنیارانەی لیژنەی یاسایی, کەس موناقەشەی نییە, دەخەمە دەنگدانەوە بەو پێشنیارانەوە, کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, کێ لەگەڵ نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, بە کۆی دەنگ وەرگیرا, تکایە ماددەی دووەم.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

المادة الثانية:

اهداف الوزارة:

1-انشاء شبكات السكك الحديدية وربطها مع مدن العراق وخارجها وتأمين كافة مستلزماتها من الابنية.

2-تنظيم قطاعات النقل البري والجوي.

3-الاشراف على كراجات نقل المسافرين والبضائع.

4-تنظيم وادارة الاجواء والمطارات المدنية.

5-توفير متطلبات ادارة الحركة الجوية بما يؤمن من سلامتها وايسيابها بشكل سريع ومنظم.

6-انشاء المطارات والاشراف عليها وفق السياقات الدولية المعتمدة من منظمة (ICAO).

7-وضع السياسة العامة للنقل والاشراف على تنفيذها والتعاون مع الجهات ذات العلاقة.

8-تحسين مستوى اداء النقل ومنح التراخيص باستثناء النقل السياحي وفقا لضوابط تصدرها الوزارة.

9-انشاء وتوسيع واشراف محطات الانواع الجوية في عموم الاقليم.

10-المساهمة في حماية البيئة مع الجهات ذات العلاقة.

11-تشجيع المنافسة وتقدير قدرته التنافسية عن طريق الشركات والقطاع الخاص بما يخدم المصلحة العامة.

12-وضع جميع التعليمات اللازمة لضمان وتشغيل المطارات وفق السياقات المتبعة والمعمول بها دوليا.

13-تحسين مستوى اداء النقل الجوي وايجاد افضل البدائل والسبل لهذا الغرض.

14-منح تراخيص لشركات الخطوط الجوية للعمل في الاقليم لهذا الغرض.

15-احترام تطبيق جميع الاتفاقيات الدولية ذات الصلة بالنقل الجوي والبري.

16-زيادة نشاط محطات الانواء الجوية والرصد الزلزالي وفق السياقات الدولية وتوفير الاجهزة والمعدات اللازمة.

**بەڕێز قادر سعيد خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

رای لیژنەی یاسا.

هەرچی ماددەی دووەمی پرۆژەکەیە, ئەوە لیژنە ئەم پێشنیازانەی خوارەوەی بۆی هەیە:

ئامانجەکانی ئەم وەزارەتە

1-زنجیرەی رەنووسەکان (التسلسلات الرقميه) بە نووسین بنووسرێن.

2- رستەی (بیناکردن و بەکرێدانی گەراجەکان) لە کۆتایی بڕگەی (3)دا زیاد بکرێت.

3- وەزیر خۆی پێشنیار دەکات رستەی (هەروەها هەموو جۆرە نووسینگەکانی سەربەش) بۆ بڕگەی (14) زیاد بکرێت, ئەوەش دەکەوێتە سەر رای پەرلەمان.

4- بڕگە یەکیش بە زنجیرەی (17) وەك ئەمەی خوارەوەی بۆ زیاد بکرێت:

(سەرپەرشتیکردنی نووسینگەکانی گواستنەوە لە هەموو خاڵەکانی پەڕینەوەی سنوورەکانی هەرێمداو وەرگرتنی کرێ و (رسوم)و بەکارهێنانی مەنەفێست, بەپێی یاساکان) ئەمە پێشنیازی وەزیرەو دەکەوێتە سەر رای پەرلەمان.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

رای لیژنەی یاسا بە زمانی عەرەبی.

فيما يتعلق بالمادة الثانية من المشروع تقترح اللجنة بمايلي:

( اهداف الوزارة)

1ـ تبديل التسلسلات الرقمية الى التسلسلات الكتابية.

2ـ إضافة ( وانشاء وتأجير الكراجات) الى أخر الفقرة (3)

3ـ إضافة (وكذلك مكاتب النقل البرى بانواعها) الى الفقرة (14) بناء على إقتراح الوزير والأمر متروك للبرلمان.

4ـ وإضافة فقرة برقم (17) و بالصيغة التالية:ـ

(الاشراف على مكاتب النقل في كافة المعابر الحدودية للاقليم واستيفاء الاجور والرسوم و استخدام المنفيست وفق القوانين). وذلك بناء على اقتراح الوزير والامر متروك للبرلمان

(تشكيلات الوزارة).

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

زۆر سوپاس, خوێ مەهامی وەزارەت (16) مەهامە, ئەوەی لیژنەی قانونی پێشنیاری کردووە تەسەلسولەکە ئەوە شتێکی تەبیعییە, ئەو پێشنیارەی کە لە بڕگەی سێدا هاتووە, بزانین رەئی جەنابی وەزیر چۆنە, کاك شێروان پێکەوە ئەوانەتان کردووە.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئەوە پێشنیاری جەنابی وەزیر بوو, ئێمەش لە راپۆرتەکە داخیلمان کرد.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

کێ دەیەوێ لەسەر ئەو خالانە قسە بکاتن؟ فەرموو.

**بەڕێز بارزان محمد قادر:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

لە بڕگەی (11) لە قەراغی صیاغە دەخوێنیتەوە تەواوە, بەڵام لە (تشجيع المنافسة في مجالات النقل كافة وتقدير القدرة التنافسية) ئەوە ئیزافە بکرێت, رستەکە تێر تر دەکات, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو.

**بەڕێز عبدالرحمن اسماعیل سلیم:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

من تێبینیەکم هەیە لەسەر خاڵی یەك لە ماددە دوو, کە دەڵێتن هێلی شەمەندەفەر دروست بکەن, تەبعەن لە کوردستان نیمانە تاکو ئێستا, تەبعەن ئەوە ئیرشادە یەعنی دروست دەکەن, پێویستە لە شارە گەورەکان بۆ نموونە وەکو هەولێر شەبەکەی داخیلی هێلی شەمەندەفەری ئاسنی هەبێتن, بۆ ئەوەی ئیستیفادەی لێ بکرێتن, بۆ پاك و خاوێنی هەوا, بۆ کەم کردنی ئیزدیحامی هاتوچۆی سەیارات, زۆر زەروریيە ئەمە

بکرێتن, تەبعەن شەمەندەفەری ناو شار سێ نەوعی هەیە (مێترۆ) هەیە تا ژێر زەمینی دەچێتن, خەتەکی سەریع تر هەیە, کە لە دەورەی شار دەسورێتن و, خەتی سەر جادە هەیە هەمووشیان تەبعەن بە کارەبا ئیش دەکەن, ئەمە ئەگەر بکرێتن ئێمە لە ئالودەی هەوا رزگارمان دەبێتن, تا حەددێك, هەروەها ئیزدیحامی سەیاراتیش و زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

رەئی وەزیری گواستەوە کاك بورهان فەرموو.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**بەڕێزان لیژنەی یاسایی.**

دیارە لە ئەهدافی وەزارەت ئەوەمان کردووە, لە نەقلی بەڕی (نقل المسافرین والرکاب والبضائع الکافة انواع داخل المدن وخارجها), یەعنی ئێمە ئەهدافی خۆمان سکەی حەدیدی لەناو شار, لەناو جا چی پێ دەڵێن میترۆی پێ دەڵێن, گرنگ ئەوەیە بێتەوە ناو شار بۆ شارەکانیش و بۆ دەرەوەی هەرێمیش, یەعنی شار و شارۆچکەو ناو شاریش, یەعنی کە ئێمە مەسئوولین لە سکەی حەدیدی, ئەوە ئەهدافی ئێوەیە بەڕاستی, زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو.

**بەڕێز سۆزان شهاب نوری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

من خاڵی هەشتم لەلا تۆزێك وازیح نییە, ئەگەر بەڕێز جەنابی وەزیر دیاری بکات.

(8-تحسین مستوی اداء النقل ومنح التراخیص), من دەمەوێت بزانم تەرخیص دەدرێت بە کێ, مەبەستی کێ دەدات (التراخیص), ئەوەیان لە لای من دیار نییە.

خاڵێکی تریشم ئەوەیە, کە من پشتگیری لەو زیادەیە دەکەم, کە بەڕێز وەزیر پێشنیاری کردووە, نەقلی بەڕی بەڕاستی دەبێت لە ژێر چاودێری وەزارەتەکە دابێت, زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

زۆر سوپاس, فەرموو.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیر گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

خاڵی هەشتەم (منح التراخیص), یەعنی روخسەت دانە بۆ شەریکاتی ئەهلی, ئێمە ئەو وەزارەتە ئیحتیکار نەکەین, با ئەو نووسینگانە لە دەست وەزارەتەکە نەبێت, هەمووی بخرێتە سەر دەستی ئەهلی, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو کاك دکتۆر کەمال.

**بەڕێز محمد قادر عبدالله (د.کمال کرکوکی):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

بەنیسبەت راپۆرتی یاسایی, کە بڕگەی یەك زیاد بکرێت (سەرپەرشتیکردنی نووسینگەکانی گواستنەوە لە هەموو خاڵەکانی پەڕینەوەی سنوورەکانی هەرێمداو وەرگرتنی کرێ و (الرسوم)) بەلای منەوە ئەمە زیادە, چونکە ئەمە تەداخول دەبێت لەگەڵ ئیشوکاری وەزارەتی مالی, سنوور وەرگرتنی باج ئیتیحادی و وەزارەی مالیەی هەرێم هەردووکیان تەنیسیق دەکەن, چونکە پلەیەکی حەساسە, بە رەئی من ئەو بڕگە ئیزافە نەکرێت باشە, زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

کاك حاتەم فەرموو.

**بەڕێز حاتم محمد جان حسن:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

من وا تەوەقوع دەکەم خاڵی هەشت و خاڵی دوازدە لە ماددەی دوو زۆر هاوشێوەی یەکن, ئەگەر دەمج بکرێت باشە, ئەگەر بیخوێننەوە بە دەمجەکەوە پێتان باشە چۆن دەڵێت (دانانی هەموو رێنماییە زەروورەکان بۆ زامنکردن و وەگەرخستنی فرۆکەخانەکان, بەپێی سیاقاتی کارپێکراوی نێودەوڵەتی و چاك کردنی ئاستی بەجێگەیاندنی گواستنەوەو دانی مۆڵەتان جگە لە گواستنەوەی گەشت و گوزار, بەپێی ئەو بەند و بەستانەی کە وەزارەت دەریان دەکات.

زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو کاك بورهان.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیر گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

تێبینیم لەسەر قسەکەی کاك کەمال هەیە, باسی ئەوەی کرد کە دەڵێ نوقتە حدودیەکان بۆ مالیە بێت, باشە بۆچی یەعنی وەزارەتی نەقلی بەغدا بێت لە نوقتە حدودیەکانی ئێمە ئیشڕاق گەراجەکانمان بکات, وەزارەتی خۆمان نەبێت با رسومەکان بچێتەوە بۆ وەزارەتی مالیە, ئێمە موشکیلەمان نییە, موشکیلەمان ئەوە نییە کێ پارەکەی وەردەگرێت, پارەکە با وەزارەتی مالیە وەربگرێت, بەلاّم بە چ حەقێك وەزارەتی نەقلی بەغدای عێراقی بێت مەنەفێست بکات و رسومات وەربگرێتن بەشێك بداتە ئێرەو, بەشێکیش بە ئەولا, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

بە حەقیقەت راستە, لیژنەی قانونی چ رەئیەکتان هەیە لەسەر ئەو قسانەی کە کران.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**پێشتریش ئیشارەتم پێدا, ئەوە رەئی وەزیر بوو, جەنابی وەزیر ئەو پرۆژەیەش لە ئەنجومەنی وەزیرانەوە هاتووە بە حەقیقەت, حەق وایە لەو پرۆژانە ئێمە تەقید بە رەئی ئەنجومەنی وەزیران بکەین, راستە جەنابی وەزیر لێرە ئیشارەتی پێدا, بەلأم ئیمکان هەیە لێرە تەداخولێك هەبێت لە نێوان وەزارەتی دارایی و وەزارەتی نەقل لە وەرگرتنی رسوم و لە ئیشراف کردن لەسەر نوقاتی تر, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو.**

**بەڕێز طلعت خضر سیف الدین:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**من لەو خالّە دەبینیم دوو شت هەیە, شتەکە ئەسلّی گەراجەکان بەخۆی, یان خودی گەراجەکان لەگەلّ ئەو پارەی کە وەریدەگریت لە وەزارەتی مالیە, دووشت لێك جیا ناکەنەوە, ئەو جیاوازە, ئەوەش جیاوازە, وەزارەتەکە نووسیوویەتی گەراجەکە بەخۆیەتی, ئەویتر وەزارەتی مالیە باج و رسومات و هەموو شتێك وەردەگرێتن, بۆیە من پێم وایە لێك جیاوازە, زۆر سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو.**

**بەڕێز محمد فرج احمد:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**من ئەوەی دەزانم وەزارەتی مالیە زەرِائیب وەردەگرێت, ئەمە رسوماتە, یەعنی دوو شتی جیایە تێکەلّ نابن بە یەك, وەزارەتی مالیە ئیشەکەی زەرِائیبە هەر وەریدەگرێت, هەر دەبێت عایدی ئەو بێت, ئەمە مزەوەرگرتنە, ئێستاش هەر هەیە بەس بەلەدیات وەریدەگرێت, با بێت بۆ وەزارەت, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**كاك شێردلّ فەرموو.**

**بەڕێز شێردلّ عبدالله حویزی:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**پێشنیارەکەی من ئەوەی کە خالّی نۆ و خالّی شازادە بکرێتەوە یەك, خالّی (9-انشاء وتوسیع واشراف محطات الانواء الجوية في عموم الاقليم), خالّی (16- زيادة نشاط محطات الانواء الجوية والرصد الزلزالي وفق السياقات الدولية وتوفير الاجهزة والمعدات اللازمة), یەعنی ئەو دوو خالّە بکرێتەوە یەك, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو كاك ئیحسان.**

**بەڕێز احسان عبدالله قاسم:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**فەقەرەی سێ هەیە لە ماددەکە دەڵێت (الاشراف علی کراجات نقل المسافرین والبضائع), لەبەر ئەوە بە پێویست نازانین ماددەیەك ئیزافە بێتن و, هەندێکیش تریش بۆ زیاد بکرێتن, کە تەدەخول لە ئیشی وەزارەتی مالیە دەکاتن, لەبەر ئەوە دەڵێ خاڵی یەك زیادە, چونکە لە خاڵی سێ موعالجە کراوە, نەك بڵێ لە کوێ, لە هەر جێگایەك بێتن گەراج هەیە دەتوانێت ئیشراف لەسەر بکاتن, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو.**

**بەڕێز سۆزان شهاب نوری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**هەتا نەچیتە سەر حدود و نە پەڕیتەوە موعاناتی ئەو خاڵە نازانی, گەراجەکان بەتایبەتی هی سنوورەکان هەر رۆژەی سعرێك دادەنێن و ئەنواع شوروتیشی بۆ دادەنێن, ئەگەر هاتوو وەزارەت خۆی کۆنترۆلی ئەو وەزعە بکاتن, ناتوانێت ئەو رۆژانە لە ($75)ەوە بیکات بە ($100) و ($150) و ($200), یەعنی زەریبەکە هەموو دەکەوێتەوە سەر شانی ئەو خەڵکەی کە سەفر دەکات لەو نوقتانەوە, جا من زۆر پشتگیری لە زیاد کردنی ئەو خاڵە دەکەم, زۆر سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو.**

**بەڕێز جعفر مصطفی معروف:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**خۆی مەسەلەی گەرەجەکان نە عیلاقەی بە وەزارەتی مالیەوە هەیە, نە عیلاقەی بە وەزارەتی نەقلەوە هەیە, ئەوە موساتەحەی بەلەدیاتە, بەلەدیات دەیکات, گەراجاتی داخیلی هی حدودەکان بەپێی سنووری بەلەدیە, سالأنە دەبێتە موساتەحە, ئەو کرێیە پاشان دەگەڕێتەوە سەر وەزارەت, نەك وەزارەتی مالیە رەبتی پێیەوە بە گومرگ, نە وەزارەتی نەقلیش, زۆر سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**با منیش دوو قسە بکەم لەو مەوزوعە بڕێك یارمەتی کاك بورهانی بدەم, یەکەم/ نەقلی داخیلی بووە عایدی بەلەدیە, ئەوە نەقلی خاریجە, ئەوە یەك.**

**دوو/ کە دەڵێ حدودی, مانای ئەوە نییە یەکسەر دێتە سەر مێشکی زۆربەی, یەعنی ئەوە گومرگەو نازانم چ, نەقلی گومرگی ئیشراف لەسەر نەقلی گەراجاتی حدود دەکات, گەراجێك هەیە لە حدود بە تەئکید وەزارەتێك ئیشراق لەسەر دەکات.**

وەریدەگرێتن, ئەو پارەیەی وەزارەتی نەقلی بەغدا وەری دەگرێ, با ئێمە وەریبگرین, هەر دەبێت پارەکە بچێتەوە وەزارەتی مالیە, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

کاك بورهان مەنەفێست لەسەر بەزائیع, لەسەر چییە؟ لەسەر سەیارەکەیە, وابزانم ئەو سەیارەیەی لە دەرەوەی هەرێم دێت, جا ئەوە لە خاریجەوە دێت, لە بەغداوە مەنەفێستی دەوێت, ئەویش مەنەفێستی دەوێت, ئەوەش لە خاریجەوە هاتووە, من پێم وایە ئەمڕۆ تەواوی ناکەین, ئەو خاڵە تۆزێك لە لامان روون نییە بە حەقیقەت, بۆ برادەران روون نییە, لەبەر ئەوە لە دانیشتنی داهاتوو لەگەڵ وەزارەتی مالیە و ئەوانە قسە بکەین, بزانین مەسەلەی ئەوان لەگەڵ خۆشمان تەماشای دەستوور بکەین, بزانین دەسەلآتی ئیتیحادی چیەو, هی ئێمە چیە؟ ئێستا ئەو ماددەیە موناقەشە کراوەو لەسەر ئەو خاڵەی ماوە, جارێکی تر کە هاتینەوە تەنها ئەو خاڵە دەخەینە دەنگدان, خۆی دەرنگیش داهاتووە موناقەشەکە دەخەینە دانیشتنی تر, فەرموو.

**بەڕێز کریم عبدالله بحری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

بەڕاستی ئەو مەوزوعەی ئێستا ئیسارە کرا, پێم وایە خیلاف لە دەسەلآتەکانە, دەسەلآت بدرێتە وەزارەتی گواستنەوەی هەرێمی کوردستان, یان وەزارەتی گواستنەوەی عێراق, کامیان ئەو دەسەلآتە بەکار بێنن, ئێمە پێمان وایە لەو یاسایەی خۆماندا ئەو دەسەلآتە بدەینە وەزارەتی گواستنەوەی هەرێمی کوردستان باشترە لە مەسەلەی مەنەفێست و رسومات وەرگرتن, هەموو وەزارەتێکیش بۆی هەیە لەو نەشاتەی کە ئەنجامی دەداتن رسومات وەربگرێتن, زۆر ئاساییە, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

نەصە دەستووریەکەم لا نییە, کێ نەصە دەستووریەکەی عێراقی لایە, بۆ ئەوەی حەسمی بکەین, ئەگەر نەصی دەستووری عێراقیتان لایە بزانن ئەو خاڵە لە دەسەلآتی ئێمەیە, یان لە دەسەلآتی ئیتیحادیە, زۆر وازیح نییە, دەتوانین خۆمان بیکەین, بەلآم بۆ پەلەی لێ بکەین, ئێمە هەر گوتمان سەعات (30و1) کۆتایی پێ دەهێنین, ئەو ماددەیە دوو سبەی سەعات (11) کۆ دەبینەوە, هەندێك دەڵێ بەیانی بێت, با سبەی ئیسراحەت بێتن و, چونکە دوێنێش کۆبوونەوە بوو, دوو سبەی سەعات (11) کۆ دەبینەوە, کۆتایی بە دانیشتنەکە دەینین, زۆر بەخێر بێن, سوپاس.

| | | |
|---|---|---|
| **فرست احمد عبدالله** | **محمد قادر عبدالله(د.كمال كركوكى)** | **عدنان رشاد مفتى** |
| **سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی** | **جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی** | **سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی** |
| **کوردستان – عێراق** | **کوردستان – عێراق** | **کوردستان - عێراق** |

# ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

**پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (9)**

**چوار شەممە رێکەوتی 27\9\2006**

**خولی دووەمی هەڵبژاردن**

# پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (9)

## چوار شەممە رێکەوتی 2006/9/27

کاتژمێر (11,15)ی سەر لە بەیانی رۆژی چوار شەممە رێکەوتی 2006/9/27 ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بە سەرۆکایەتی بەڕێز عەدنان رشاد مفتی سەرۆکی ئەنجومەن و, بە ئامادەبوونی بەڕێزمحمد قادر عبدالله(د.کمال کەرکووکی) جێگری سەرۆك و, بەڕێز فرست أحمد عبدالله سکرتێری ئەنجومەن, دانیشتنی ژمارە (9)ی خولی دووەم, ساڵی (2006) ی خۆی بەست.

**بەرنامەی کار:**

بەپێی حوکمەکانی بڕگە (1)ی ماددە (20) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەموارکراوی ساڵی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق, دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاردرا دانیشتنی ژمارەی (9)ی خولی گرێدانی یەکەمی ساڵی دووەمی خولی هەڵبژاردنی دووەمی پەرلەمانی کوردستان – عێراق, بەرنامەی کار بەم شێوەیە بێت:

1- بەردەوام بوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی گواستنەوە.

2- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی ژینگە.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.**

بەناوی گەلی کوردستان دانیشتنی ئەمڕۆمان دەکەینەوە, بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە (1)ی ماددە (20) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەموار کراوی ساڵی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق, دەستەی سەرۆکایەتیی ئەنجومەن بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (9)ی خولی دووەمی هەڵبژاردن لە کات(11,15)ی پێش نیوەڕۆی رۆژی چوار شەممە رێکەوتی 2006/9/27دا بەم شێوەیە بێت:

1- بەردەوام بوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی گواستنەوە.

2- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی ژینگە.

داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەم بێن لە جێگای خۆیان دابنیشن, دووبارە بەخێرهاتنی بەڕێز کاك بورهان وەزیری گواستنەوەو کاك سەعد وەزیری هەرێم دەکەین, کە لەگەڵمان بەشدارن لەم کۆبوونەوەیەدا, چاوەڕوان دەکرێت کاك داراش بێت, کاك عەونی ئێمە ئەو رۆژە لەسەر ماددە چەند بوو, بەڵێ فەرموو کاك عەونی.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.**

لە کۆبوونەوەی رۆژی دوو شەممە, کۆبوونەوەکە دواخرا بە مەبەستی ئەوەی زیاتر تاوتۆ بکرێت لەبارەی ئەو فەقەرەیەی کە جەنابی وەزیر داوای کرد بوو, کە ئیزافە بکرێت لەسەر ماددەی دووەم لە پرۆژەی

یاسای وەزارەتی گواستنەوە, ئێمە لە لیژنەی یاسایی گەیشتینە ئەو قەناعەتەی کە پاش دیراسەت کردنی ماددەکە بەشێوەیەکی تەواو و, مولاحەزەی ئەوە بکەین کە تەناقوز نەکات لەگەڵ دەستووری ئیتحادی عێراقی, لیژنە بڕیاری دا کە بڕگەکە بەو شێوەیە تەسبیت بێت: (الاشراف على مكاتب النقل في كافة المراكز والمعابر الحدودية في الاقليم واستيفاء الاجور والرسوم واستخدام المنفست وفق القوانين بالتنسيق مع الوزارات المعنية), واتا پشتگیری داواکاری جەنابی وەزیر دەکەین, سەبارەت ئەو خاڵە, زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو كاك بورهان.

**بەڕێز برهان سعيد صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

من تێبینیەکم هەیە لەسەر ئەوە, بەس ئیشڕافی مەکاتب نا, شەریکاتی مەکاتیب, چونکە شەریکات گەورەترە لە مەکاتیب, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو كاك عەونی.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

جائیزە ئەگەر شەریکاتیش ئیزافە بکرێتن, لەبەر ئەوەی ئیشڕاف دەکاتن لەسەر مەکاتیب, لەبەر ئەوەی شەریکاتیش لە هەمان شوێن بە واجیباتی خۆی هەڵدەستێت, ئەویش پەیوەندی بە دوو وەزارەت دەبێتن, وەزارەتی بازرگانی و وەزارەتی گواستنەوە, واتا ئیمکان هەیە شەریکاتیش ئیزافە بکرێتن, زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

كاك بورهان لەبەر ئەوەی مەکاتیبەکە باشترە, چونکە شەریکە ناتوانێت ئیشڕاف لەسەر هەموو شەریکات بکات, ئەگەر شەریکەکە تورکی بێت مەقەرەکە رەنگە لە مەرسین بێت, بەڵام مەکتەبی دەبێت لەو شوێنە, یان عێراقی بێت مەقەرەکەی لە بەغدا بێت مەکتەبی دەبێت, مەکاتیب واتا مەکاتیبی شەریکاتیش بگرێتەوە, هەموو مەکاتیب دەگرێتەوە, بەڵێ.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

بەپێی قانون هەر شەریکاتێك كە لە كوردستان دادەمەزرێت, هەتا ئەگەر شەریکاتی بیانیش بێت, دەبێت فەرعی هەبێت لە كوردستان بە ئیجازەی وەزارەتی تایبەتمەند, واتا لە وەزارەتی بارزگانی موافەقەتی بۆ دەردەهێنێت, كە تەئسیس دەكرێت لە كوردستان, لەبەر ئەو هۆیەی وابزانم بڵێین (الاشراف على مكاتب وشركات نقل) زۆر شتێکی تەبیعییە, هیچ لە وەزعەکەی ناگۆڕێت, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

ئەگەر كاك بورهان واز لە پێشنیارەکەی بێنێت, مەکاتیبەکە هەمووی دەگرێتەوە, هەر مەکاتیبەکە بێت و فەرعێکە لە شەریکەکە.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**باشە ئەو شەریکەیە شەریکەیەکی ناوەخۆ بوو, ئەو فەرعی دەچێتە ئەوێ, یەعنی با شەریکەشی لەگەڵ بێت خۆ هەر مەکاتیب نییە, ئەمە ئیجازەی نەقلی دەدرێتن لەگەڵ تیجارە, بەناوی شەریکە دەدرێت فەرعێکی دەچێتە ئەوێ.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**دوو شتی جیاوازن لێرە باسی مەعابری حدود دەکەین, ئەو شەریکاتانەی لە مەعابری حدودن, بەڵام تەعاون لەگەڵ شەریکاتی نەقل ئیجازە لە تۆ وەردەگرێت, ئەو قسانەی ئێستا لێرە کاك فەرسەت لەگەڵمدایە و دەوڵەمەندی دەکات مەمنونیشم, ئیشڕاف لەسەر ئیشەکان دەکەیت, کە پەیوەندی بەخۆتەوە هەیە, نەك هەموو شەریکە, مومکینە ئەوەی تر هەبێت, کاك سەردار فەرموو.**

**بەڕێز سردار صباح بوزو هرکی:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**بەپێی قانونی شەریکات هەر شەریکەیەکی بیانی کار بکات لەناو هەرێم, یاخود لەناو عێراق, وەکو کاك عەونی باسی کرد, دەبێت تەڵەب بکات (طلب تأسیس), واتا ئیدارە تەعامولی لەگەڵ دەکات, نەك وەکو فەرعێك بۆ شەریکەی, بەڵکو وەکو شەریکەیەك کار دەکات, بۆیە کە بگوترێت شەریکەو مەکاتیب شتێکی زۆر ئاساییە, زۆر سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو کاك کەریم.**

**بەڕێز کریم عبدالله بحری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**هەر شەریکەیەکی نەقل ئەگەر ئیجازە وەردەگرێتن لە بەشی تەسجیلاتی شەریکات, دەبێت موافەقەتی وەزارەتی نەقلیشی لەگەڵدا بێتن, چونکە مەعنیە بە وەزارەتی نەقل, بۆیە ئەگەر شەریکات لەگەڵ مەکاتیب پێکەوە بێت, شتێکی ئاساییە, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو کاك فەرسەت.**

**بەڕێز فرست احمد عبدالله:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**بە رەئی من ئیشڕاف لەسەر شەریکە ناکرێت, شەریکە وەزارەتێکی تر ئیجازەی پێدەداو مەرجی خۆی هەیە بە موجیبی قانونێکی تر دروست دەکرێت, بەس ئەو شەریکەیە وەکو کاری خۆی بەکار بێنێتن, ئیشی خۆی بەکار بێنێتن, دەچێت مەکتەبێك بۆ خۆی لە نوقتەی حدودی دادەنێتن, ئینجا چ مەقەڕی شەریکە هەر لە**

نوقتەی حدودی بێتن, بەس ئەو فەرمانبەرانە ئەوەی ئیش و کاری نەقل دەکاتن, ئەوە خازعی ئیشڕاڤی وەزارەتی نەقلن, شەریکە بە خۆی بە رەئی من خازعی ئیشڕاڤی وەزارەتی نەقل نابێت, بەشێك لە شەریکەکە, بەشەکەش ئەوەیە ئۆفیسەکەیە, ئەو ئۆفیسەش فەرمانبەرێك, یان دوو فەرمانبەر لێی دادەنیشن وەصل بۆ خەڵك دەبڕن, تەعامول لەگەڵ خەڵك دەکەن, عقود لەگەڵ خەڵك دروست دەکەن, یان وەك نەفەر, یان وەك بار نەقلی جێگایەك بکەن, وەزارەتی نەقل بە رەئی من ئیشەکە مەحصورە بەوە ئیشڕاف لەسەر ئەو ئۆفیسانە بکاتن, لە دەرەوەی قانون ئیش نەکاتن, لە خارجی قانون ئیش نەکاتن, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو کاك سەعد.

**بەڕێز سعد محمد امین:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

تەبیعی بۆ ئەو مەسەلەیە لەگەڵ وەزارەتی مالیە قسەمان کرد, ئەوانیش هەر تەئیدەن بۆ قسەی کاك فەرسەت, دوای پرۆسەی ئازادی عێراق شەریکەی نەقلی بەڕی با بڵێن لەوێ ئۆفیسەکەی ئیشی کردۆتەوە, فعلەن ئیشڕاڤی وەزارەتی نەقل بۆ ئۆفیسی شەریکە دەبێتن لە مەعامیل, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

کاك جەمال قاسم فەرموو.

**بەڕێز جمال محمد قاسم:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئەوەی من لە بیرم بێت دوو مەوزوع بوو, مەسەلەی مەنەفێست و مەسەلەی ئەمە دوو شتی جیاوازن, تەبیعی لەسەر مەعابیری حدودی دەکرێت نوێنەری وەزارەتی دارایی لەوێ و مەسەلەی گومرگ کە عیلاقەی بە وەزارەتی نەقلەوە نییە, هەروەها نوێنەری وەزارەتی داراییش لەوێ بووە تاکو ئێستا, نوێنەری وەزارەتی نەقلیش هەیە, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

من دەڵێم ئەمە دوو شتی جیاوازە مامۆستا مەنەفێست شتێکە, گومرگیش شتێکی ترە, روسوماتە حکومەتی هەرێم دەتوانێت وەریبگرێت, بەڵام حدود و ئەوانە گومرگ بێتن, دەبێت حکومەتی ئیتیحادی بێت بە ئیتیفاق و هاوکاری, من پێم وایە ئەو صیغەیەی کە پێشنیار کراوە کاك بورهان باشە.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئێمەش پشتیوانی لە رەئیەکەتان دەکەین, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

مەسەلەی مەنەفێست دەمێنێت, پێم وایە ئەوەی ئێستا هەیە با وا بڕوات, مەنەفێستە لەلایەن وەزارەتی بەغداوە دەکرێت, بەڵام پارەکەی لە لایەن خۆمانەوە وەربگیرێت, بدرێتە وەزارەتی مالیە, ئیداع بکرێت لە وەزارەتی مالیە لە بەرژوەندی وەزارەتی نەقل, دواییێ تەفسلاتەکەی و ئەرباحەکەی چۆن دابەش دەکرێتن, بەڵام وەکو ئێستا هەیە چۆن هەیە با وا بڕواتن, تاوەکو تەفسیلاتی بۆمان بەدیار دەکەوێتن, ئەگەر پێویستی کرد تەعدیلی دەکەین, بەڵام ئێستا ئێمە شتێك بڵێین و خیلافی ئەو شتەی کە ئێستا هەیە, بە حەقیقەت خۆشمان لە لامان ئەو مەوزوعە زۆر وازیح نییە, ئەوەی پێم باشە وەکو خۆی بمێنێتەوە, کە مەنەفێست لە بەغداوە بێت بۆ وەزارەتی نەقلەوە, بەڵام داهاتەکەی لە وەزارەتی مالیە ئیداع بکرێتن بۆ حیسابی وەزارەتی نەقل, کاك عەونی.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

لە کۆبوونەوەی پێشوو داوا کرا بڕگەی نۆ و شانزدە کۆ بکرێتەوە لە ماددەکە, داوا دەکەم لە سەرۆکایەتی پەرلەمان ئەوەی بداتە دەنگدان سەبارەت بە پەسند کردنی ئەو داواکاریە, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

هەمووی هەروەکو یەکە, هەردووکیان وەکو یەکن, صیغە تەوحیدەکەی بخوێنەوە.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئێستا بەڕێز مامۆستا زانا بە زمانی کوردی بۆتان دەخوێنێتەوە.

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

دامەزراندن و بەرفراوانکردنی بنکەکانی کەشناسی لە هەموولایەکی هەرێمداو بەپێی رەوش و رەفتاری نێودەوڵەتی بزافی وێستگەکانی کەشناسی و بوومەلەزرە پتر دەکات و جیهازو ئامرازو ئامێری پێویستی بۆ فەراهەم دەکات.

**بەڕێز طارق محمد سعید جامباز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئەو ماددەیەی کە خوێندرایەوە دەبێت بدرێتە دەنگدان, چونکە پاش ئەوی دێت.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

خەریکی ئەوە بووین تۆ موقاتەعەت کردن, گوتم وابزانم پێشتر ئەو ماددەیەی کە ئیزافە کرا بخوێندرێتەوە بدرێتە دەنگدان, ئینجا بچینە سەر ئەو مەوزوعە, لەبەر ئەوەی عەرەبیەکەی وایە کاك عەونی بیخوێنەوە کوردیەکەشی فەقەرەی حەڤدە دواتر کە دەبێتە شازادە موشکیلە نییە.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**الفقرة (17) (الاشراف على مكاتب النقل في كافة المعابر الحدودية في الاقليم واستفاء الاجور والرسوم واستخدام المنفست وفق القوانين بالتنسيق مع الوزارات المعنية).**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو كاك زانا.**

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**سەرپەرشتی نووسینگەکانی گواستنەوە لە هەموو خاڵەکانی پەرینەوەی سنوورەکانی هەرێمی کوردستاندا, وەرگرتنی کرێ و (الرسوم) بەکار هێنانی مەنەفێست بەپێی یاساکان و بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی پەیوەندیدارەکان.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**ئەو بڕگەی کە ئیزافە کراوەو ئیتفاقمان لەسەر کرد دەیخەمە دەنگدانەوە, کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, کێ لەگەڵ دا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, باشە پەسند کرا, ئینجا بڕگەی نۆ و شازادە دەبێتە یەك حەزم دەکەم بیخوێننەوە.**

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**دەبێتە خاڵی نۆیەم: بەپێی ڕەوش و ڕەفتاری نێو دەوڵەتی دامەزراندن و فراوان کردنی وێستگەکانی کەشناسی و ڕەقابەی بومەلەرزەو جیهاز و ئامراز و ئامێری پێویستی بۆ فەراهەم دەکات.**

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**بەڕێز ماموستا کاکە عەرەبیەکە دەخوێنێتەوە.**

**بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**9-انشاء وتوسيع واشراف محطات الانواء الجوية في عموم الاقليم و زيادة نشاط محطات الانواء الجوية والرصد الزلزالي وفق السياقات الدولية وتوفير الاجهزة والمعدات اللازمة.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**کەواتە بڕگەی نۆ و شازادە دەبنە یەك, ئەوەی ئیزافە کرا بۆوە بڕگە حەڤدە, ئەوەی دەخەمە دەنگدانەوە, کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, کێ لەگەڵ دا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, بەکۆی دەنگ وەرگیرا, هەموو ماددەی دوو دەخەمە دەنگدانەوە, کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر**

سوپاس, کێ لەگەڵ دا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, بەکۆی دەنگ پەسند کرا سوپاس. پێشەکی بەخێرهاتنی کاك دارا وەزیری ژینگە دەکەین پێش چەند دەقیقەیەك بەشداری کردین بەخێر بێت سەرچاومان, ئینشائەڵڵا دەگەینە سەر ئەوانی تەواو دەکەین, ماددەی سێ تکایە.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئێستا ماددەی سێیەم بە زمانی عەرەبی لە ئەسڵی پرۆژەکە دەخوێنمەوە

المادة الثالثة:

اولا: الوزير:هو الرئيس الاعلى للوزارة والمسؤول عن اعمالها وتوجيه سياستها وتصدر عنه وتنفذ باشرافه جميع القرارات والاوامر والتعليمات في كل ما له علاقة بمهام الوزارة وتشكيلاتها وصلاحياتها وسائر لشؤونها الفنية والمالية والادارية والتنظيمية وفق احكام القانون.

ثانيا: وكيل الوزارة:يساعد الوزير في توجيه الوزارة والاشراف على شؤونها ضمن الصلاحيات التي تعهد اليه, على ان يكون حاصلا على شهادة جامعية أولية.

ثالثا: المستشارون:لا يزيد عددهم عن اربعة وان يكونوا من حملة الشهادة الجامعية الاولية وله خبرة وممارسة.

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

رای لیژنەی قانونی.

هەرچی ماددەی سێیەمی پرۆژەکەیە, ئەوە لیژنە ئەم پێشنیازانەی خوارەوەی لە سەری هەیە:

1-دووبارە دارشتنەوەی هەردوو بڕگەی (یەکەم) و (دووەم).

2- هەردوو بڕگەی (1و2) لە (یەکەم)ی ماددەی حەوتەوە, بگوازرێتەوە بۆ ئەم ئامانج, لەمەش هاو دەنگبوونی پێکهاتەکانی وەزارەتەکەیە.

3- زنجیرەی (سێیەم) – (راوێژکارەکان) بکرێ بە زنجیرەی (پێنجەم)و, ماددەکەش وەك ئەمەی خوارەوەی لێ بکرێ:

یەکەم: وەزیر: سەرۆکی بالاّو, بەرپرسی ئیش و کارو ئاڕاستە کردنی سیاسەت و, سەرپەرشتیکردن و پێکهاتەو سەلاّحییات و, کاروباری دیکەی هونەری و دارایی و ئیداری و رێکخستنی ئەنجومەنی وەزیراندا, چونکە خۆیشی ئەندامێکی هاوکارە لەو ئەنجومەنەدا.

دووەم: بریکاری وەزارەت: لە چوار چێوەی سەلاّحییاتدا, کە وەزیر پێی دەسپێرێ, پاریدەی وەزیر دەدات لە ئاراستە کردن و سەرپەرشتیکردنی کاروباری وەزارەتەکەدا.

سێیەم: نووسینگەی وەزیر: فەرمانبەرێ بە پلەی بەڕێوەبەر سەرۆکایەتیی دەکا, بڕوانامەی زانکۆی هەبێ, ژمارەیێ فەرمانبەریش یاریدەی دەدەن.

چوارەم: نووسینگەی بریکاری وەزارەت: فەرمانبەرێ بە پلەی بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی دەکا, بڕوانامەی زانکۆی هەبێ, ژمارەیێ فەرمانبەریش یاریدەی دەدەن.

پێنجەم: راوێژکارەکان: لە چوار کەس زیاتر نابن, مەرجیشە بڕوانامەی زانکۆیان هەبێ و خاوەن ئەزموون و کەردەش بن, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

زۆر سوپاس, ئەوە وابزانم ماددەیەکە لە هەموو وەزارەتەکاندا تەواوە, بە عەرەبیش بیخوێننەوە, دواتر دەیخەینە دەنگدانەوە.

**بەڕێز عبدالکریم ابوبکر مصطفی:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**خامساً:-** أما فيما يتعلق بالمادة الثالثة من المشروع تقترح اللجنة مايلي:-

1- إعادة صياغة الفقرتين أولاً وثانياً.

2- نقل الفقرتين (1و2) من أولاً من المادة السابعة الى هذه المادة لكونهما قريبتين من الموضوع المعالج وبهدف تنسيق تشكيلات الوزارة وتحت تسلسلات ثالثاً ورابعاً.

3-تبديل التسلسل ثالثاً(المستشارون)بتسلسل(خامسا) وتكون المادة كالآتي:

أولاً: الوزير: هو الرئيس الاعلى للوزارة والمسؤول عن اعمالها و توجيه سياستها وممارسة الاشراف والرقابة وتصدر عنه وتنفذ بإشرافه جميع القرارات والاوامر والتعليمات في كل ما له علاقة بمهام الوزارة وتشكيلاتها وصلاحياتها وسائر شؤونها الفنية والمالية والإدارية والتنظيمية وفق أحكام القانون ويكون مسؤولاً امام مجلس الوزراء بأعتباره عضواً متضامناً فيه.

ثانياً: وكيل الوزارة: يساعد الوزير في توجيه الوزارة والاشراف على شؤونها ضمن الصلاحيات التي يعهدها اليه من قبل الوزير.

ثالثاً: مكتب الوزير: يرأسه موظف بدرجة مدير حاصل على شهادة جامعة اولية ويعاونه عدد من الموظفين.

رابعاً: مكتب وكيل الوزارة: يرأسه موظف بدرجة مدير حاصل على شهادة جامعة اولية ويعاونه عدد من الموظفين.

خامساً: المستشارون: لايزيد عددهم عن اربعة وان يكونوا من حملة شهادة جامعة اولية ولهم خبرة و ممارسة.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

ئەگەر کەس مولاحەزەی نییە دەخەمە دەنگدانەوە, فەرموو کاك عەونی.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

پێش ئەوەی بیخەیە دەنگدان تێبینیەکەمان هەیە, ئێمە لە لیژنەی یاسایی بڕیارماندا صیغەی هەیکەلی ئیدارەی وەزارەت, ئەو وەزارەتە وەکو وەزارەتەکانی پێشوو بکەین, با ئەندامانی پەرلەمان ئاگاداریان لەو

بابەتە هەبێت, واتا هەیکەلی وەزارەت لەگەڵ مودیریاتی عامەکە هەموو دەبێتە ماددەك تێکەڵ دەبێتەوە, زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

بڕیارتان دا پێشنیار بۆ ئێمە بکەن.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

لە کۆبوونەوەی پێشوو باسمان لێ کرد, گوتمان رەئی ئەندامانی پەرلەمان وەربگرین لەسەر ئەو بابەتە.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

چی تر هەیە ئیزافە بکرێت, پێشنیارەکەتان خوێندۆتەوە, باشە, فەرموو کاك شێروان.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

لێرە داوای دەمجی ئەو سێ ماددەیە کرا, بە قەناعەتی من ئێمە ئەگەر لە موناقەشەکە ماددە بە ماددە بڕۆین بۆ تەصویت, پاشان ئەو سێ ماددەیە هەر سێکی دەمج بکرێتن, ئەوەی وەزیر و تەشکیلاتی وەزارەت, چونکە زۆر بە پەرت و بلاّوی هاتووە, سوپاس

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

ئێستا ماددەی سێیەم بەپێی پێشنیاری لیژنەی قانونی دەخەمە دەنگدانەوە.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

منیش مەقسەدم ماددەی سێ و چوار و پێنجە, دەبێت دەمج بکرێن, بەلاّم ئێمە بۆ رێکوپێکی موناقەشەکە بڕوات, ماددە بە ماددە لەسەری تەصویت دەکەین, دوایێ ئەو سێ ماددەیە داوای دەمجمان کردووە, زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

ئێمەش کە هاتنیە سەری وتمان دەمج بێت, ئێستا کێ لەگەڵ ماددەی سێیە بەپێی پێشنیاری لیژنەی قانونی دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, کێ لەگەڵی نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, ماددەکە بەکۆی دەنگ وەرگیرا, تکایە ماددەی چوارەم.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**المادة الرابعة:**

**المجلس الاستشاري**

**يتألف المجلس الاستشاري للوزارة من:**

1-**الوزير:رئيسا**

2-**وكيل الوزارة:نائب الرئيس.**

3-رئيس مؤسسة المطار الدولي في اربيل:عضوا.

4-رئيس مؤسسة المطار الدولي في السليمانية:عضوا.

5-المدراء العامون في الوزارة:عضوا.

6-مستشارون وخبراء في مجال النقل اعضاء على ان لا يزيد عددهم عن اربعة:عضوا.

7-مدير شؤون القانونية:عضوا.

8-خبراء ومستشارين من خارج الوزارة التي يراه المجلس حضورهم ضروري وليس لهم حق التصويت:اعضاء.

**بەڕێز قادر سعيد خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

رای لیژنەی یاسایی, هەرچی ماددەی چوارەمی پرۆژەکەیە  هیچ تبێبینمان لەسەری نییە.

**بەڕێز عبدالكريم ابوبكر مصطفى:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

سادساً:- فيما يتعلق بالمادة الرابعة من المشروع فلا توجد اية ملاحظات عليها.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

من پرسیارێکم هەیە, بۆ موئەسەسەیەك لە هەولێرو موئەسەسەیەکیش لە سلێمانی, یەعنی موئەسەسەی تەیڕان لە دنیادا یەك موئەسەسەی هەیە, موئەسەسەی تەیڕان لە هەولێر, موئەسەسەی تەیڕان لە سلێمانی, موجیبی نابینم یەك موئەسەسە بێتن, بەڕاستی ئنیتباهتان نەکردووە, کاك بورهان تۆ رەئیت چییە؟

**بەڕێز برهان سعيد صۆفی(وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئێمەش رەئیمان وایە دەبێت, لەبەر ئەوەی ئیدارە تێکەڵ بۆوەتەوە, نابێت دوو موئەسەسە بێت, یەعنی لە شارێکی تریش مەتارێکی تر ببێتەوە, دەبێتە سێ موئەسەسە, لە شوێنێکی تر دەبێتە چوار, یەك موئەسەسەی تەیڕانی مەدەنی هەبێت, سلێمانی و هەولێر مودیریەتی عامە بن.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

ئەگەر لیژنەی قانونی صیاغەیەکی بکات, رەئیسی موئەسەسەی تەیڕان, عوزوون هەر ئەوەندە, بڕگە چوارەکە شەتب بکرێتن, لە بڕگە سێشدا هەولێرەکە لابېرێت (رئيس مؤسسة الطيران المدني في الاقليم عضواً), بەڵێ فەرموو.

**بەڕێز گلاوێژ شابا حجی:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

من تەنیا پرسیارێکم هەیە لە لیژنەی قانونی, بەنیسبەت بڕگەی شەش و هەشت, بڕگەی شەش دەڵێ (مستشارون وخبراء في مجال النقل اعضاء على ان لا يزيد عددهم عن اربعة), یەعنی لێرە ژمارەکەیان تەحدید کراوە, کەچی لە بڕگەی هەشت هیچ ژمارەیەك نەهاتووە, یەعنی تەحدید نەکراوە.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

ئەوەی بڕگە هەشت هی ناو وەزارەت, وەڵاهی مولاحەزەیەکی باشە, بڕگەی شەش (مستشارون وخبراء في مجال النقل) ئەگەر موستەشاری وەزارەت ببێتن پێویست ناکاتن وەزیر هینی دەکاتن, ئەوەی بڕگە هەشتەکە وەزیر خۆی تەقدیری دەکاتن, وابزانم فەقەرەی شەش هەر زیادە, بەڵێ کاك عەونی.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

خوبەڕائی پێشوو موستەشارن لە وەزارەت, فەرمانبەرن تەعین بووینە, ئەوانە خارجی وەزارەتن عیلاقەیان بەوانە نییە, بڕگەکە جیاوازە لە یەکتری, یەعنی (خبراء ومستشارون خارج الوزارة التي يراه المجلس حضورهم ضروري وليس لهم حق التصويت).

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

یەعنی چی, ئەوەلەن چوار زۆرە, دووەمینیش من پێم باشە ئەگەر وەزیریش رەئی هەبێت وای لێ بێتن (خبراء ومستشارون من داخل الوزارة وخارجها على ان لا يزيد عددهم عن اربعة), یەعنی مەجلسەکە لە دەرەوەو ناوەوە چوار کەس بێت, موافیقی.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

موافیقم لەسەر ئەوە.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو کاك دکتۆر ناصح.

**بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئەگەر وای لێ بکرێت, موستەشارەکانی ناو وەزارەت حەقی تەصویتیان دەسوتێت, وەکو ئەوانی تر بێت هەمان شت, چونکە لەوێ حەقی دەنگدانیان هەیە, بەلأم لێرە حەقی دەنگدانیان نییە, تەنیا ئیستیشارییە, لەگەڵ ڕێزمدا.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

ئەو بڕگەیە لابببەین, با حەقی دەنگدانیان هەبێت, دەوڵەمەندی دەکاتن, موستەشارە دێتە ماندوو دەبێت, خۆ موراقیب نییە, با وشەیە لابببەین, واتا حەقی دەنگدانیان هەبێتن, کاك عەونی صیغەکەی بەو شێوەیە بێتن شەشەم لا ببرێت, (خبراء ومستشارون داخل وخارج الوزارة التي يراه المجلس حضورهم ضرورياً), بەڵێ کاك بارزان فەرموو.

**بەڕێز بارزان محمد قادر:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**برِگەی هەشت وای لێ بێت (يحق للوزارة استدعاء الخبراء والمستشارين) وا جوانتر و باشتریش دەبێت (استعارة, يان استعانة في حالة ضرورة), سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**نەخێر (استدعاء) وشەیەکی قورسە, فەرموو.**

**بەڕێز محمد قادر عبدالله (د.كمال كركوكی):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**بەحقیقەت موستەشار ئیستیشارەی پێ دەکەیت, مەرج نییە بە قسەی بکەیت, لەبەر ئەوە بە رەئی من حەقی دەنگدانی نەبێت, زۆر سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو مام رەشاد.**

**بەڕێز رشاد احمد ابراهيم:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**وا دەبینم نەقوستانیەك هەیە لە تەشیکلاتی وەزارەت, دەبێت هەر پارێزگارێك مودیریەکی عامەی هەبێت, تەمسیلی ئەو وەزارەتە بکاتن بۆ ئیشوکاری وەزارەت, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو.**

**بەڕێز برهان سعيد صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**ئێمە مودیریاتی عامەمان هەیە, مودیریەی عامەی نەقلمان هەیە هی هەمووی, لەبەر ئەوەی ئەو وەزارەتە ئیستیحداس کراوە تازە, ئێمە ناتوانین یەکسەر بە حەجمێك مودیریەتمان داناوە, دوایی کە مودیریەتەکە ئەوە بوو, ئینجا دەکەینە مودیریەی عامە, چونکە ناکرێت لە ئێستاوە هەیکەلێکی تەنزیمی گەورە دابنێین و وەزارەتەکەشمان نوێیە, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**زۆر سوپاس دروستە تازەیە لە ئاییندەدا هینیان کرد, دەتوانن تەعدیلی بکەن, کاك حەمە قسەت هەبوو.**

**بەڕێز محمد حاجی محمود:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**من لەسەر ئەو مەسەلەی موئەساسەکان, موئەسەسات تەنیا موئەسەساتی هەرێم دەبێت, مەسەلەسەی موستەشاریش, موستەشار شت تەرح دەکات, خۆ دەنگی نابێت, مەرج نییە هەموو بڕیارەکانی وەربگیرێت, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

ئەگەر لێم قەبول بکەن تەفسیرێکی دەکەم, کە وتت موستەشار, ئەگەر نەتنووسی (لیس لهم رای), مانای وایە مەرج نییە موستەشار رەئی هەبێت, هەر لە رەئی موساعەدەت دەکاتن, مەینووسە تەفسیرەکە ئەوەیە حەقی دەنگدانی نییە, موستەشارە قسەیەك دەکات, بە قسەی ناکەیت, دەمێنێتەوە سەر وەزیر و هینەکە, لەبەر ئەوەی ئەگەر وشەی موستەشارەکە نەینووسین, مانای ئەوەی کە رەئیەکی باش دەدات, جا دەمێنێتەوە سەر خۆت قەبولی دەکەیت, یان نا, کاك بورهان وەزیر چی دەڵێت حەقی دەنگدانیان هەبێت, یان نا, بە قسەی تۆ دەکەین.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

حەقی دەنگدانی نەبێتن.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو خاتوو پەخشان.

**بەڕێز پخشان عبدالله زنگنه:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئەگەر بێتو موستەشاری ناو وەزارەت و دەرەوەی وەزارەت هەمان شت بن, مانای وایە ئەوانەی دەرەوەی وەزارەت دەبنە بەشێك لە وەزارەتەکە, وابزانم بۆچوونی وەزارەت وا نییە, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

ئەگەر ئیجازە هەبێتن موستەشاری ناو وەزارەت رۆژانەیە, ئەمە مەجلیسە, رەنگە مانگێ جارێك کۆببێتەوە, مومکینە رۆژێ جارێك وەزیر بانگیان بکات بۆ شتی بچووك ئەوانە وەزیر ئیستیفادەی لێ دەکات, بەڵام ئەمە تەنیا بۆ مەجلیسە بۆ پلاندانانە, بۆ مەسائیلی دوورو درێژە, مانگێ جارێکە, فەرقیان زۆرە.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئاخیر صیغە ئەوەیە (8- خبراء ومستشارون من داخل الوزارة وخارجها الذین یری المجلس حضورهم ضروریاً اعضاء).

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

صیاغەکە دوایێ چاکی دەکەین, مەبدەئەکە تێگەیشتین, رەنگە عەرەبیەکە با موناقەشەی لەسەر نەکەین, صیاغەکەی دوایێ هینی دەکەین, کوردیەکە بخوێنەوە کاك زانا.

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

8- راوێژ پێ کراوان و شارەزایانی بواری گواستنەوە لەناو وەزارەت و لە دەرەوەی وەزارەت ئامادە بوونیان بە زەروور دەزانێ بە مەرجێ لە چوار ئەندام تێنە پەڕێت.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو.**

**بەڕێز محمد فرج احمد:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**مەجالیسی ئیستیشاری دائیمەن تەوصیاتی هەیە, هەر کەسێك تەوصیەی بوو مافی دەنگدانی نییە, ئەمە تەوصیات بەرز دەکاتەوە بۆ ئەو جیهەتەی کە ئەمی داناوە, ئیتر پێویستی بە دەنگدان نییە, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**لێرە حەقی دەنگدانی نییە شتێکە, بەڵام تەصویتی لەسەر دەکرێت, باشە با بڵێت وەکو وەزیر هینی کردووە, وەکو مەفهومی موستەشاریش ئەوەیە, بەس بە مەرجێ حەقی دەنگدانیان نەبێت ئەوەش ئیزافە بکەن, پێتان باشە کەس ئیعتیرازی لەسەر ئەوە نییە, بەڵێ.**

**بەڕێز گوڵناز عزیز قادر:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**لەگەڵ رێزم بۆ رایەکەی وەزیر, بەڵام پێویستە لە ئێستاوە قسە لەسەر بەڕێوەبەرەکانی پارێزگاکان بکرێت, چونکە ناکرێت رۆژێکی تر دانیشین تەواوی هەیکەلی وەزارەتەکە تەشکیل بکەیت, لە ئێستاوە دەکرێت بە تەواوی بێت و کاتی خۆی بکرێت لە کردنەوەی, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**من لە جیاتی وەزیر وەڵامت دەدەمەوە, ئەمە وەزارەتێکی تازەیە, وەزارەتی شەهیدان و ئەنفالکراوەکان یەکجار ئیشێکی زۆری هەبێتن, حالیەن دامودەزگایەکی گەورەی هەبێتن لە سلێمانی, یان لە دهۆك و ئەوانە, وەزارەتێکە تازەیەو بە مودیریەتێك بێت, بۆ گەورە تۆ مودیریەتێکی عاممەت دانا, یەعنی فەرمانبەری زیاتری بۆ دادەنێیت, میزانیەی زیاتری دەوێت, بێجگە لە مەتاڕیش هیچی تر نییە, مەتاڕەکە دەتوانێت موئەسەسەیەکە لە نێوانی خۆیان دواێ هین دەکەن.**

**بەڕێز گوڵناز عزیز قادر:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**مەسەلەن ئێمە ئێستا کوردستان چەند سنووریکی لەسەرە, بۆ نموونە تۆ باشماخت هەیە, فەیرۆز خانت هەیە, حاجی ئۆمەرانت هەیە بێتەوە بۆ سنووری دهۆکیش, خۆ ئەمانە هەمووی ناکرێت راستەوخۆ پەیوەندیان بە وەزارەتەوە بێت, دەکرێت وەسیلەیەکی نزیکتر هەبێت, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**جارێ تۆ زۆر هەڵە رۆیشتی, ئەوانەی لە ئەشماغێنە هەمووی وەزارەتی نەقل نین, هەیە گومرگە عایدی وەزارەتی مالییە, پەسەپۆرت و شتی وا هەیە عایدی وەزارەتی داخلییە, ئەگەر جێگایەکە فەرعی هەبێتن لە سلێمانی مودیریەی هەیە, بەڵام مەرج نییە مودیریە عامە بێت, وەزیر خۆی دەتوانێت, ئەگەر زانی**

پێویستی کرد گەورەی بکاتەوە, بڕیارێك لە ئەنجومەنی وەزیرانەوە دێت بە مەشروعێك جەلسەی بۆ دەکەین, بەلآم ئێمە لە ئێستاوە بۆ گەورەی بکەین و, بەڵێ.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

بۆ وەلآمی ئەو خوشکە, ئێمە وەزارەتێکی نوێینە نامانەوێت گەورەی بکەین, یەعنی هەیکەل تەنزیمیەکەی زۆر گەورە بکەین.

دوو/ئێمە مودیریەتی نەقلی سلێمانیمان هەیە, هی دهۆکمان هەیە, هی هەولێرمان هەیە, هەروەها هەوا کەشناسی هەولێرمان هەیە, دهۆکمان هەیە, سلێمانیشمان هەیە, ئێمە لە هەموو قەزاکان فەرمانگەمان داناوە بۆیان, ئینجا فەرمانگەکە سەر بە مودیریەتی سلێمانییە, یان دهۆکە, یان هەولێرە, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو کاك ئارام.

**بەڕێز ارام رسول مامند:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

منیش هەر تەئیدی ئەو بۆچوونە دەکەم, ئەگەر وەزارەت بەڕێوەبەرایەتی گشتی نەبێت, کەواتە بڕگەی پێنجەم لەو ماددەیە زیادە, کەسێك نابێت بەشداری لە کۆبوونەوەی ئەو ئەنجومەن بکات, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو.

**بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئێمە سەرەتا باسمان لەسەر موئەسەسەکان کرد, موئەسەسەی مەتارێ سلێمانی و هەولێر, ئێستا بوو بە بەڕێوەبەرایەتی, دوایی بوو بە موستەشار شتەکانمان لێ شێوا بەسەر یەکدا, جا من پێم باشە بە تەسەلسول وەکو باسم کرد, جا هەر بە تەسەلسول بێینە خوارێ, لەسەر ئەمەی موستەشارەکە, وەکو باقی وەزارەتەکانی دیکە کە هەر چوار موستەشاری هەیە, با ئەو فەقەرەیە بمێنێتەوە, فەقەرەی هێنانی موستەشاری دەرەوەی شار, جا حەقی دەنگدانی هەبێت, یان دەنگی وەربگیرێت, یان وەرنەگیرێت زۆر گرنگ نییە, لەبەر ئەوەی لە ماددەی سێ جەنابی وەزیر, لەبەر ئەوەی رەئیسی ئەعلایە بۆی هەیە ئەوامر و تەعلیمات دەر بکات, ئەگەر پێویستی بە خیبرەی ئیزافی بوو خارجی دەنگی ئەو چوار موستەشارە, با بە ئەوامرێك بە تەعلیماتێك خەبیرێك بانگ بکات و رەئیان لێ وەربگرێت, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

یەکەم موئەسەسەی تەیران لە مودیریە گەورەترە, دەتوانێت ئەو موئەسەسەیە مەتارێ سلێمانی بیکاتە مودیریە عامە, ئەوە خۆیان دوایێ وەزیر پێشنیار دەکاتن, دەتوانێت بیکاتە مودیریە, من پێم باشە

مودیریه بێت, ناوی گەورەی نەدەنێ بەڕاستی, موئەسەسەی تەیڕانمان هەیە بەناو نییە خۆی, گرنگە, موهیمە ناوی بچووك بێت, گەورە بێت, ئەهمیەتی لەوە دایە چی گەورە بێت.

دوو/ بڕگەی شەش کە ئیزافە دەکرێت, ئەوە مەهامی مەجلیسی ئیستیشاری نالێتن موستەشار هەبێتن, یان نەبێتن, مەجلیسی ئیستیشاری لە کێ پێك دێت؟ لەو چوار موستەشارەی کە پێشتر ئاماژەی پێداوە لە تەشکیلاتی وەزارەت, ئێمە کە وتمان ئەو چوار موستەشارەی کە ئاماژەی پێداوە دروستن هەنە دەمجی بکەن لەگەڵ ئەوەی تر بڵێن مەجلیسەکە موستەشاری دەبێتن چ لە ناوەوە, چ لە دەرەوە, یەعنی لە ناوەوە خۆت چوارت داناوە, لەو چوارە دوانی دەهێنی بۆ ئەو مەجلیسە, لە دەرەوەش دوانی تر دەهێنی, سیانی تر دەهێنی تەحدیدمان نەکردووە, ئەوە مەهامی مەجلیسەکەیە, فەرموو کاك بورهان.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

لەسەر پێشنیاری ئەو برادەرە کاك ئارام, دەڵێت مودیریەتی عامە, ئێمە سێ مودیریەتی عامەمان هەیە, مودیریەتی عامەی دیوان, کەشناسی, لەگەڵ نەقل, جگە لە دوو موئەسەسە, یەعنی ئەمە پێنج کەس هەیە, جگە لە موستەشارەکە, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

کاك فەرسەت و پێشتریش کاك رەشادیش پێشنیارێکیان ناردووە, لە بڕگەکەی دێینە سەری, لە تەشکیلاتی وەزارەتدا موئەسەساتی تەیڕانی مەدەنی تەحدید دەکەین, ئەویش دوو مودیریەتی عامەی دەبێتن, چەند مودیریەتان هەیە؟ (مديرية عامة طيران في سليمانية, مديرية عامة طيران في اربيل), ئەگەر لە موستەقبەلدا دهۆکیش کراوە (مديرية عامة طيران في دهوك), دێینە سەر وی, باشە ئێستاکە ماددەکە, واتا کاك کەریم بڕگەی شەشەم نامێنێت.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئەوە وەکو مولاحەزەیە بەڕاستی نازانم, مومکینە قابیلی نیاقاشیش بێت, ئێمە لە فەقەرەی دەڵێین رەئیسی موئەسەسەی مەتارِ, ئەوە قەیدی ناکات, بەلاّم مەتارِی سلێمانی و مەتارِی هەولێر دەولیەن مەعروفەو, لە ئەوساتی مەتارِاتی دەولیش مەعروفە, ئەوە هیچ تەئسیر ناکاتە سەر ئیشوکارەکانیان, مەقسەدم ئەو خاڵەیە, زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

مەسەلەن لە هەندێ دەوڵەت دەڵێت (مؤسسة الطيران المصرية), یان (مؤسسة الطيران السورية), یان (مؤسسة الطيران اللبنانية), یەك موئەسەسەیە, هەشت نۆ مەتارِیان هەیە, (حەلەبە, قامیشلییە), هەیە دەڵێتن (مديرية مطار قامیشلو, حلب) بەلاّم یەك موئەسەیەیە, ناکرێت دوو موئەسەسە بێت لە ولاّتێکدا,

بەتایبەتی موئەسەسەکە هی حکومەت بێت, ئەگەر بوو بە مەتاڕی ئەهلیش ئەوە کەیفی خۆتە, بەلأم ئەوە هی حکومەتە, حکومەت دەبێت یەك موئەسەسەی هەبێت تەقسیمات, فەرموو.

**بەڕێز محمد فرج احمد:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

من تەوزیحێکم هەیە, ئەم موئەسەسەیە کە ئێستا نییە, ئەم دوو مەتاڕە بەپێی قانون لە ژێر سەرپەرشتی ئەنجومەنی وەزیرانە, ئێستا ئێمە بەبی ئەوە ئەو ئەمرە لەغو بکەین, موئەسەسەیەکمان دروست کرد موئەسەسەکە وجودی نییە, ئایا ئەمە لە رووی قانونییەوە دەبێت؟ موئەسەسەیەك بۆ تەیڕان دروست دەکەین نییە, ئێستا ئەم دوو مەتاڕە لە سەلأحیەتی ئەنجومەنی وەزیرانە.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

کاك محەمەد ئەوەلەن ئەو پرۆژەیە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە هاتووە, کە ئەو داخیلی کردووە موئەسەسەی تەیڕان, ئەنجومەنی وەزیران موافیقە موئەسەسەتی تەیڕان عایدی وەزارەتی نەقل بێت, ئەوە پرۆژەی ئەوانە, ئێمە لە رووی قانونییەوە پێمان باشە ئەو دوو موئەسەسەیە دوو موئەسەسە نەبێتن, تەسبیتی دەکەین لە قانوندا بۆ تەشکیلاتی وەزارەت و ئەوان پەیڕەوی دەکەن, بەلأم خۆی پێشنیارەکە لەوانەوە هاتووە, بە تەنیا خۆمان نین, نەوەك نا بە رەئی ئەوانمان دەکرد, کەواتە ئەوان موافیقن, کە ئەو موئەسەسەیە ببێتە موئەسەسەیەکی مەجلیس وزەڕا لە ڕێگای وەزارەتی نەقلەوە, ئەو قانونەش تەسبیتی دەکاتن, بەلأم ئایا دوو موئەسەسە بێت, یان نا, دیارە ئەوە موافەقەتان کرد یەك بێتن, بەپێی مەنتیق و بەپێی عورفی هەموو دنیا, ئەوە دیسان کاك فەرسەت مولاحەزەیەکی دا دەڵێت وەزارەت بە زووترین کات پرۆژەیەکمان بداتێ لە ڕێگای مەجلیس وزەڕا بۆ موئەسەسەی تەیڕان, تەشکیلاتی و مەهامی دەبێت بە قانون بێت.

**بەڕێز کریم عبدالله بحری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

پێشنیار دەکەم چۆن موئەسەسەمان بۆ وەزارەتی شەهیدان و ئەنفالمان دروست کرد, هەر لێرە, هەر لێرەش لیژنەی یاسایی لەگەڵ دەستەی سەرۆکایەتی ئەو موئەسەسەیە پێك بێت, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

بەنیسبەت کارەباوە خەبەرێکی ناخۆش دەڵێن لە سلێمانیەوە بڕاوە, ئەگەر وا بڕوان نازانین, مانای وایە عامە لە هەولێریش کارەبا نەماوە, ئەگەر وا بێت دەبێت دانیشتنەکەمان دوا بخەین, فەرموو کاك بورهان.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

بۆ وەلأمەکەی کاك کەریم بەحری لەسەر ئەوە بوو ئێمە پرۆژەیەکمان هەیە لە ئەنجومەنی وەزیران بۆ یەکخستنەوەی موئەسەسەی سلێمانی و هەولێر, لەبەر ئەوەی هەر یەکە بە شێوەیەك کار دەکات, لەبەر ئەوەی ئەو پرۆژەیە حازرە لە ئەنجومەنی وەزیرانەو تەقدیم بە پەرلەمان دەکرێت, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**پێش ئەوەی کۆتایی بە دانیشتنەکە بهێنین, ئەوەی کە کاك کەریم گوتی یەعنی زۆر بە ئاسانی دەتوانین وەلأمی بدەینەوە, خۆ ئەگەر ئێمە شتێکمان بۆ وەزارەتێك کرد, مانای ئەوە نییە لەسەر وەزارەتێکی تر تەتبیق دەبێتن, هەر وەزارەتێك تەتبیقاتی خۆی هەیە, دواییّ مەسەلەی شەهیدان شتێکی ئیدارییە, ئەمە شتێکی فەنییە, دوو شتی جیاوازە مامۆستا کەریم بەحری, لیژنەی قانونیش ئینتیباهی ئەوەی کردووە, بەڵێ فەرموو.**

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**بیزەبت تەئیدی وەجهەی نەزەری جەنابتان دەکەین لەو رەئیە, دەمەوێت ئەوەش لێرە روون بکەمەوە, ئێمە لێرە یاسایەکمان دەرکردووە بۆ مەتارِی هەولێر, رەنگە لە ئیدارەی سلێمانیش دەرچوو بێت, مومکینە ئەو دوو موئەسەسەیە لەوێ خۆیان ببیننەوە بەڕاستی, یەعنی ئەوە مەوزوعێکی وا سەهل نییە, مەوزوعێکی فراوان و دەزگایەکی فراوانی دەوێت بەڕاستی, نەك وەکو وەزارەتی شەهیدان و ئەنفال, زۆر سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**من جەلسەکە رەفع دەکەم بۆ نیو سەعات, ئەگەر کارەبا هاتەوە دێینەوە, ئەگەر کارەبا نەهات جەلسەکە دوا دەخەین بۆ رۆژی دوو شەممە سەعات (11) کۆ دەبینەوە, ئەگەر کارەباش هاتەوە نیو سەعاتی تر دەگەڕێینەوە بۆ کۆبوونەوەکە, بەلأم نیو سەعاتەکە وەکو دوێنێ عەرزم کردن سانیەکان (320 و 420) و ئەوانە نەبێتن, زۆر سوپاس.**

| | | |
|---|---|---|
| **فرست احمد عبدالله** | **محمد قادر عبدالله(کمال کرکوکی)** | **عدنان رشاد مفتی** |
| **سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی** | **جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی** | **سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی** |
| **کوردستان – عێراق** | **کوردستان – عێراق** | **کوردستان - عێراق** |

# ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

**پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (10)**

**دوو شەممە رێکەوتی 2\10\2006**

**خولی دووەمی هەڵبژاردن**

# پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (10)

## دوو شەممە رێکەوتی 2006/10/2

کاتژمێر (11,15)ی سەر لە بەیانی رۆژی دوو شەممە رێکەوتی 2006/10/2 ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بە سەرۆکایەتی بەڕێز عەدنان رشاد مفتی سەرۆکی ئەنجومەن و, بە ئامادەبوونی بەڕێزمحمد قادر عبدالله(د.کمال کەرکووکی) جێگری سەرۆك و, بەڕێز فرست أحمد عبدالله سکرتێری ئەنجومەن, دانیشتنی ژمارە (10)ی خولی دووەم, ساڵی (2006) ی خۆی بەست.

**بەرنامەی کار:**

بەپێی حوکمەکانی بڕگە (1)ی ماددە (20) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەموارکراوی ساڵی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق, دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاردرا دانیشتنی ژمارەی (10)ی خولی گرێدانی یەکەمی ساڵی دووەمی خولی هەڵبژاردنی دووەمی پەرلەمانی کوردستان – عێراق, بەرنامەی کار بەم شێوەیە بێت:

1- بەردەوامبوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی گواستنەوە.

2- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی ژینگە.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.**

بەناوی گەلی کوردستان دانیشتنی ئەمڕۆمان دەکەینەوە, بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە (1)ی ماددە (20) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەموار کراوی ساڵی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق, دەستەی سەرۆکایەتیی ئەنجومەن بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (10)ی خولی دووەمی هەڵبژاردن لە کات(11,15)ی پێش نیوەڕۆی رۆژی دوو شەممە رێکەوتی 2006/10/2دا بەم شێوەیە بێت:

1- بەردەوامبوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی گواستنەوە.

2- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای وەزارەتی ژینگە.

سەرەتا بەخێرهاتنی هەردوو وەزیری بەڕێز وەزیری گواستنەوە کاك بورهان, وەزیری ژینگە کاك دارا, وەزیری هەرێم بەڕێز کاك سەعد دەکەم, کە بەشدارن لەم کۆبوونەوەیە, داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەم کە بێن لە شوێنی خۆیان دابنیشن, هەر بۆ مولاحەزەیەك بۆ خوشك و برایانی بەڕێز و ئەندامانی پەرلەمان, خۆتان دەزانن پرۆژەیەکی زۆرمان لەبەر دەستەو لە پێشمانە, بۆ ئەوەی وەکو یاسا پەسندی بکەین, ئەو یاسایانەی پەیوەندیان بە وەزارەتەکەوە هەیە, یاسایەکمان دەرکردووەو, ئەوەی ماویشە ئەو چەند یاسایەی لە وەزارەتی پێشوو هەندێك هەڵەی تێدا بوو پێی ماندوو بووین, ئێستاکە تەقریبەن ئەوانی تر بۆنەتە رۆتین تەشکیلاتی وەزارەتەو یەعنی شتێکی ئەوتۆ نییە, لەبەر ئەوە تۆزێك هاوکاری سەرۆکایەتی و لیژنەی

یاسایی بکەن, بۆ ئەوەی بە پەلە ئیشەکان جێ بەجێ بکەین, ئینشائەللاّ پێشی جەژن هەمووی تەواو دەکەین, فەرموو کاك شێروان.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئێمە لە دانیشتنی پێشتر گەیشتینە ماددەی پێنج, ئەگەر پێتان باش بێت ماددەی پێنج دەخوێنینەوە, لەگەڵ رەئی لیژنەی قانونی گوێ دەگرین, پاشان دەست بە موناقەشە دەکەین, زۆر سوپاس.

المادة الخامسة:

صلاحيات المجلس:

1-رسم واقرار السياسة العامة السنوية والمرحلية وبعيد المدى للوزارة.

2-اعداد الميزانية السنوية والحسابات الختامية للوزارة ورفعها الى الجهات المختصة.

3-ابرام الاتفاقات والعقود في مجال النقل مع الشركات المحلية وكذلك مع الاجنبية بعد استحصال موافقة الجهات المعنية.

4-اقرار خطة تطوير عمل الوزارة.

5-تنفيذ مشاريع النقل مع الشركات المحلية وفق المعايير المعتمدة.

6-استحداث ودمج والغاء مديريات واقسام عند الاقتضاء.

ئێمە لە راپۆرتەکە ئیشارەتمان بەوە داوە لە لیژنەی قانونی کە فەقەرە شەش لە ماددەکە حەزف بکرێت, بەڵام دوایێ کە ورد بووینەوە لە ماددەکە بە حەقیقەت, ئەم دەسەڵاتانە هی مەجلیسێکی ئیستیشاری نییە, ئەو مەجلیسە خۆی لە خۆیدا تەقدیمی تەوصیات دەکات, تەقدیمی موقتەرەحات دەکات, تەقدیمی تەوصیات دەکات خیتە دادەنێ بۆ وەزارەت, ئەوانەی تر هەمووی عیلاقەی بە وەزیرەوە هەیە, جگە لە فەقەرەی شەش نەبێت, ئێمە پێمان باشە تەنزیمی ئەو ئیشوکارەو چۆنیەتی بەڕێوەبردنی ئەو ئیشوکارە بە نیزام موعالەجە بکرێت, ئەگەر جەنابی وەزیر موافیق بێت, زۆر سوپاس.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

من پشتیوانی لە رەئیەکەی لیژنەی قانونی دەکەم, لەبەر ئەوەی هەمووی لە سەلاّحیاتی خۆمانە, کاتی خۆشی دوو موئەسەسە بوون, موئەسەسەی سلێمانی و, موئەسەسەی هەولێر, لەبەر ئەوە وای لێهات, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

ماددەی چوار چی لێهات کاکە, دەنگمان لەسەر داوە, یەعنی ئێستا پێشنیارتان ئەوەیە, کە ماددەی پێنج, فەرموو.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**ئێستا ماددەیەکمان داناوە بۆ دیاری کردنی مەهام و تەشکیلاتی وەزارەت و, مەجلیسی ئیستیشاری بەشێکە لە تەشکیلاتی وەزارەت, ئیمکان هەیە لەوێ ئەو مەسەلانە چارەسەر بکرێت.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**كاك شێروان ئەگەر زەحمەت نەبێت ماددەی چوار كاك فەرسەت پێی وایە ئێمە دەنگمان لەسەر ئەوە دا كە رەئیسی موئەسەسەی تەیران لەسەر هەموو ماددەكە دەنگمان نەداوە, بۆیە ماددەكە هەمووی بخوێنەوە, بۆ ئەوەی بخەینە دەنگدان.**

**بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**المادة الرابعة:**

**المجلس الاستشاري**

**يتألف المجلس الاستشاري للوزارة من:**

1-**الوزير:رئيسا**

2-**وكيل الوزارة:نائب الرئيس.**

3-**رئيس مؤسسة الطيران المدني في الاقليم:عضوا.**

4-**المدراء العامين في الوزارة:اعضاء.**

5- **مدير شؤون القانونية:عضوا.**

6- **خبراء ومستشارين من داخل الوزارة وخارجها في مجال النقل الذين يراهم المجلس حضورهم ضرورياً اعضاء, على ان لا يزيد عددهم عن اربعة وليس لهم حق تصويت.**

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**ماددەی چوارەم:**

**ئەنجومەنی راوێژكاری:**

**ئەنجومەنی راوێژكاری وەزارەت لەمانە پێك دێت:**

1-**وەزیر: بە سەرۆك.**

2- **بریكاری وەزارەت: بە جێگری سەرۆك.**

3- **سەرۆكی دامەزراوەی فڕۆكەخانەی مەدەنی لە هەرێم: بە ئەندام.**

4- **بەڕێوەبەرە گشتییەكانی وەزارەت: بە ئەندام.**

5- **بەڕێوەبەری كاروباری یاسایی: بە ئەندام.**

6- راوێژپێکراوان و شارەزایانی بواری گواستنەوە: لە ناوەوەی وەزارەت و دەرەوەی ئەوانیە کە ئامادە بوونیان بە زەروور دەزانرێت بە مەرجێ لە چوار ئەندام تێ نەپەڕێ و مافی دەنگدانیان نییە.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

دەیخەمە دەنگدانەوە, کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, کێ لەگەڵ نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, بە کۆی دەنگ وەرگیرا, ماددەی پێنج کە خوێنتەوە, هیچ مولاحەزەتان نییە لەسەری, ئەگەر مولاحەزەتان نییە لەسەری بۆ ئەوەی جارێکی تر بخوێندرێتەوە بیخەینە دەنگدان, کاك شێروان کەس مولاحەزەی نییە.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

بەنیسبەت ئەو ماددەی ئێمە پێشنیارمان کرد ئیحالەی نیزام بکرێت, جەنابی وەزیریش موافەقەتی کرد, ئینجا بەو حیسابە بێت دەبێت ئەو پێشنیارە بدرێتە دەنگدان کە ئیحالەی نیزام بکرێت.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

یەعنی کاك شێروان بچینە ماددەی چی, چی لێ بکەین.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

مەسەلەی مەجلیسی ئیستیشاری خۆی لەخۆیدا ناوەکە بە خۆیەوە ئیستیشارات تەقدیم دەکات, تەوصیات تەقدیم دەکات, موقتەرات تەقدیم دەکات, حەقی ئیعدادی میزانیەی نییە, حەقی میزانیە, حەقی وەزارەتە, ئەوە یەك, ئیبرامی ئیتیفاقیات ئەوە حەقی وەزارەتە, رەسمی قەرارو سیاسەی عامیش موقتەراحات تەقدیم دەکات, رەزامەندیی وەزارەتی پێ وەردەگرێت, یان پێی وەرناگرێت, تەنفیزی مەشاریع عیلاقەی بە مەجلیسی ئیستیشارە نییە, ئەگەر تەوصیاتێك هەبێت, ئێمە مەشورەتێکی پێ بکەین, تەنها فەقەرە شەش نەبێ, بە قەناعەتی ئێمە ئەوانە هەمووی خارجی سەلاحیاتی مەجلیسە, چونکە ئیشوکاری مەجلیسەکە ئیشێکی ئیستیشارییە بە تەوصیاتەوو بە موقتەرەحاتەوە, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

مانای وایە هەموو ئەو فەقەرانە حەزف بکەین, بەس فەقەرەی شەش ببێتە ماددەیەك, کەواتە موقتەرەحەکە ئەوەیە ئەو ماددەیە هەمووی ئیلغا بکرێت, فەقەرە شەشیش لە شوێنێکی تر ئیزافە بکرێت, دەیخەمە دەنگدانەوە, کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, کێ لەگەڵ نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, بە کۆی دەنگ ماددەی پێنجەم ئیلغا کرا, ماددەی شەش فەرموون.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**المادة الخامسة:**

**يجتمع المجلس مرة واحدة كل شهر على الاقل وكلما دعت الحاجة وبدعوة من الوزير ويتم النصاب بحضور اكثرية الاعضاء وتتخذ القرارات باكثر الاصوات وعند التساوي يرجح الجانب الذي فيه الوزير.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**پێشنیارات بڵێ.**

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**وەکو لیژنەی یاسا لەگەڵ ئەوەین کە ئەو ماددەیەش بچێتە نیزام, چونکە ئەوە عیلاقەی بە چۆنیەتی بەڕێوەبردنی ئیشوکاری مەجلیسی ئیستیشاری هەیە, عیلاقەی بە کۆبوونەوەکان هەیە, عیلاقەی بە چۆنیەتی قەرار وەرگرتن هەیە, ئەوە لە نیزام ئیمکانیەت هەیە وەزارەت دەتوانێت نیزامێك دابنێت و چارەسەری ئەو مەسەلەیەش بکات, بۆیە ئێمە لەگەڵ ئەوەداین ئەو ماددەیەش ئیحالەی نیزام بکرێت.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**جەنابی وەزیری گواستنەوە موافیقی.**

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن**

**من پشتیوانی رەئیەکەی لیژنەی قانونی دەکەم, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**باشە ئەو ماددەیەش ئیقتیراح کرا ئیلغا بکرێت, بەڵام دوایێ نەصێك دەبێت هەبێت باسی ئەوە بکات, قسەت هەیە کاك کەریم.**

**بەڕێز کریم بحری عبدالله:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**کە ئەو ماددانەمان ئیلغا کردەوەو نەمان هێشتن, دەبێت ماددەیەکی دیکە دابنێین, جێی ئەوە بگرێتەوە, بڵێین (تحدد مهام واجتماعات المجلس بنظام خاص تصدرها الوزارة), شتێکی وا دابنێین, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**ئەوە داخیلی دەکرێت, بەڵام لە چوارچێوەی وەزارەتەکە خۆی, کەواتە ئەو ماددەیەش ئیلغا دەکەین, دەیخەمە دەنگدانەوە, کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, کێ لەگەڵ نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, بە کۆی دەنگ ماددەکە ئیلغا کرا, ئەگەر بتوانن لێرە ئیزافە بکەن کاك فەرسەت وا ئیقتیراح دەکات, ئەگەر صیغەکە لە لاتان حارز بێت باشە.**

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**ئیمکان هەیە ئەوە لێرە چارەسەر بکەین, بەلأم پاشی ئەوەی ئێمە دەچینە تەشکیلاتی وەزارەت, ئەگەر فەقەرەی مەهام و ئەوانە بخەینە پاش تەشکیلاتەکە شاملی هەمووی دەبێت لە چوارچێوەی وەزارەت.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو.**

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**المادة الخامسة:**

**تشكيلات الوزارة:**

**اولا:تتألف الوزارة من:**

1-**مكتب الوزير:يراسه موظف حاصل على شهادة جامعية أولية ويعاونه عدد من الموظفين.**

2-**مكتب وكيل الوزارة:يديره موظف حاصل على شهادة جامعية أولية ويعاونه عدد من الموظفين.**

3-**دائرة الشؤون الادارية والمالية:يراسها موظف بدرجة مدير عام ذو الخبرة والاختصاص حاصل على الشهادة الجامعية الاولية.**

4-**دائرة شؤون النقل البري والسكك الحديدية:ويراسها موظف بدرجة مدير عام ذو الخبرة والاختصاص وله شهادة جامعية اولية.**

5-**دائرة الانواء الجوية والمرصد الزلزالي: يراسها موظف بدرجة مدير عام حاصل على شهادة جامعية اولية.**

6-**مؤسسة المطار الدولي في اربيل:ويراسها موظف بدرجة وكيل وزارة حاصل على شهادة جامعية اولية ويرتبط بالوزير مباشرة.**

7-**مؤسسة المطار الدولي في السليمانية:ويراسها موظف بدرجة وكيل وزارة حاصل على شهادة جامعية اولية ويرتبط بالوزير مباشرة.**

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**ماددەی پێنجەم:**

**پێکهاتەکانی وەزارەت:**

**یەکەم: وەزارەت پێك دێت لە:**

1-**نووسینگەی وەزیر: فەرمانبەرێك سەرۆکایەتی دەکات, بڕوانامەی زانکۆیی هەبێ و چەند فەرمانبەرێکیش یاریدەی دەدەن.**

2- نووسینگەی بریکاری وەزارەت: فەرمانبەرێك سەرۆكایەتی دەكات, بڕوانامەی زانكۆیی هەبێ و ژمارەیەك فەرمانبەریش یاریدەی دەدەن.

3- دایەرەی كاروباری كارگێری و دارایی: فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆكایەتی دەكات, كە شارەزایی هەبێ و پسپۆڕ بێ و, بڕوانامەی زانكۆیشی هەبێ.

4- دایەرەی كاروباری گواستنەوەی زەمینی و هێڵی ئاسمانی: فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆكایەتی دەكات, كە شارەزایی هەبێ و پسپۆر بێ و, بڕوانامەی زانكۆیشی هەبێ.

5- دایەرەی كەشناسی و رەسدی بومەلەرزە: فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆكایەتی دەكات, بڕوانامەی زانكۆیی هەبێ.

6- دەزگای فڕۆكەخانەی نێودەوڵەتی هەولێر: فەرمانبەرێك بە پلەی بریكاری وەزارەت سەرۆكایەتی دەكات, بڕوانامەی زانكۆیی هەبێ, یەكسەر بە وەزیرەوە دەبەستڕێتەوە.

7- دەزگای فڕۆكەخانەی نێودەوڵەتی سلێمانی: فەرمانبەرێك بە پلەی بریكاری وەزارەت سەرۆكایەتی دەكات, بڕوانامەی زانكۆیی هەبێ, یەكسەر بە وەزیرەوە دەبەستڕێتەوە.

**بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.**

**رای اللجنه القانونیه باللغه العربیه:**

**اما بالنسبة للمادة السابعة تقترح اللجنة مایلي:**

1ـ الغاء الفقرتین 1و2 من المادة لسبق نقلهما الی المادة الثالثة.

2ـ جعل صیاغة المادة كالاتي:ـ

**تتألف الوزارة من المدیریات العامة التالیة:**

**أولاً: المدیریة العامة للشؤون الإداریة والمالیة: یرأسها ویدیرها موظف حاصل على شهادة جامعة اولیة ومن ذوي الخبرة والاختصاص .**

**ثانیاً: المدیریة العامة لشؤون النقل البري و السكك الحدیدیة: یرأسها ویدیرها موظف حاصل على شهادة جامعة اولیة ومن ذوي الخبرة والاختصاص .**

**ثالثاً: المدیریة العامة للانواء الجویة والرصد الزلزلي: یرأسها ویدیرها موظف حاصل على شهادة جامعة اولیة ومن ذوي الخبرة والاختصاص.**

**رابعاً: مؤسسة المطار الدولي في اربیل: یرأسها موظف بدرجة خاصة حاصل على شهادة جامعة اولیة ویرتبط بالوزیر مباشرة.**

**خامساً: مؤسسة المطار الدولي في السلیمانیة: یرأسها موظف بدرجة خاصة حاصل على شهادة جامعة اولیة ویرتبط بالوزیر مباشرة.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**کە بوو بە (المؤسسة العامة للطيران المدني في الاقليم), یان (طيارات مدني), یان (دولي), لە بەغداش وایە (طيران دولي في الاقليم), ئەخیرەکەی ئەوە ئیزافە بکەن, کەواتە (المؤسسة طيران دولي في الاقليم), دواتریش (المديرية العامة في اقليم كوردستان), (المديرية العامة للطيران الدولي في السليمانية), (المديرية العامة للطيران الدولي في اربيل), (المديرية العامة للطيران المدني) راستتر, مولاحەزەی کاك محەمەدی راستە (المديرية العامة للطيران المدني), فەرموو.**

**بەڕێز کریم بحری عبدالله:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**پێشنیار دەکەم (المؤسسة العامة للطيران المدني في الاقليم كوردستان), دەبێت لە ئاخیرەکەشی بۆ تەشکیلاتەکەی بنووسرێت (وتنظم تشكيلاتها بقانون), سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**ئەوە گوتمان لە ئاخیر ماددەیەك دەبێتن, ئاخیرەکەی دەبێت ماددەیەك ئیزافە بکەن (تنظم تشكيلات المؤسسة العامة للطيران المدني بقانون).**

**بەڕێز ئاڕێز عبدالله احمد:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**من پێم باشە ناوی هەولێر و سلێمانی هەر نەبێت, ببێتە بەڕێوەبەرایەتی, یان دەزگای تەیران لە پارێزگاکانی کوردستان, ئەوە یەك, بەس قسەیەکی ترم هەیە جەنابت باسی ئەوە دەکەی کە کات لەبەر چاو بگرین, کەچی لێرە جارێك بە کوردی, جارێك بە عەرەبی دەخوێندرێتەوە, ئەوە سااڵنێکیشە ئێمە داوا دەکەین کە هەر بە کوردی بخوێندرێتەوە, وا کوردیەکەش پێش عەرەبیەکە دەخرێت, لە کاتێکدا لە کوردستان بەپێی یاساش بێت کوردی زمانی یەکەمە پێشی زمانی عەرەبی, ئێمە هەم لەبەر کاتەکە, هەم برادەرانی لیژنەی یاسایی زۆر جوان تەرجومەیان کردووە, کوردیەکەش لەبەر دەستمانە هیچ ئەشکاڵێك نییە بەڕاستی هەم کاتەکەشمان بۆ دەگەڕێتەوە, هەمیش کوردیەکە زیاتریش بەیاخ و گرنگی پێ دەدرێت, لەبەر ئەوە داوا کارین لەمەودوا هەر بە کوردیەکە بخوێندرێتەوە, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**رەنگە بەنیسبەت تۆ موشکیلە نەبێتن, بەاڵم بەنیسبەت ئێمەوە موشکیلەیە, هەتا ئێستا موستەاڵحاتی عەرەبییە نەبۆتە کوردی, ئینشائەاڵ رۆژێك دێتن هەموو موستەاڵحاتمان وەکو عەرەبی دەبێتن لە هەموو رووێکەوە لە رووی قانونی و هەموو شتێکەوە دەکرێتن, بەاڵم ئێستاکە بە تەنیا کوردی خەڵکی هەیە, ئێستا ئەو دەستوورە دانراوە بە هەموو تەرجومەیە, بە هەموو گرنگیەی کە بە تەرجومە دراوە دەیان جار ئیعادەی نەزەر کراوەتەوە, ئینجا مولاحەزاتێکی زۆر هاتووە لەسەر ناحیەی قانونی و ناحیەی زمانەوانی,**

رەئی لیژنەی قانونی دەکرێت هەر لەوێ ئەو ئیقتیراحەی کاك کەریم باسی کرد (وتنظم تشكيلاتها بقانون) ئیزافە بکرێت, بەڕێز وەزیری گواستنەوە مولاحەزەت نییە لەسەر ئەو پێشنیارانەی کە باس کرا.

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

خۆی دەبێت بە مەتاری مەدەنی بنووسرێت, یەعنی تەیڕان مەدەنی لە هەرێم.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

گوتمان ئەگەر بنووسرێت تەیڕان دەبێت بنووسرێت تەیڕان مەدەنی, ئەگەر بنووسرێت مەتار دەبێت بنووسرێت مەتاری دەولی, بەڵام مادام تەیڕانە دەبێت تەیڕان مەدەنی بێت, ئەگەر ئیجازە هەبێت وشەی تەیڕان, یاخود مەتار, هەرچەندە دەنگمان بۆ دا دوەلییە, یان مەدەنییە, ئەو وشەیە بە ئیجازەی ئێوە ئەگەر دەنگی بۆ بدەن لیژنەی قانونی خۆی ساغی بکاتەوە بەو صیغەیەی کە مولائیمە لە رووی قانونییەوە بنووسێتن, ئەگەر ئیجازە بدەن دەستتان بەرز بکەنەوە, چونکە ئەو وشەیە دەنگمان بۆ دا سەلاحیەتی بدەینە لیژنەی قانونی چاکی بکاتەوە, (طيران مدني) (مطار دولي) زۆر ساغ نییە لە لامان دواتر چاکی بکەنەوە, کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو دەسەلاتەیان بدەینێ دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, کێ لەگەڵ نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, بە کۆی دەنگ بڕیاری لەسەر درا, ماددەکەی تر تکایە.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

4- المديرية العامة للطيران الدولي في اربيل: ويراسها مدير حاصل على الشهادة الجامعية الاولية ويرتبط بالوزير مباشرة.

5- المديرية العامة للطيران الدولي في السليمانية: ويراسها مدير عام حاصل على الشهادة الجامعية الاولية ويرتبط بالوزير مباشرة.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

وابزانم تەخویلمان کردن, بەڵام حەسمەن بۆ خیلافات کاك شێروان (مؤسسة طيران المدني في الاقليم), ئەوێتریش (المديرية العامة للمطار الدولي في اربيل) و (والمديرية العامة للمطار الدولي في السليمانية), ئەوە حەسمی دەکات, ئەوە باشە, ئەوە حەسم بوو ئینشائەڵڵا, ئەگەر بیخوێننەوە بۆ ئەوەی ماددەکە هەمووی بخەینە دەنگدان, نوقتەی نیزامە فەرموو.

**بەڕێز شێردڵ عبدالله حوێزی:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

لە ئەوەکەی وەزارەت خۆی هاتووە دائیرەی ئەنوائی جەوی, ئەوانە کردیانە بە مودیریەی عامە, دائیرەی ئەنوائی جەوی چەند فەرمانبەرێکی فەنی دەوێت, کە خۆیان ئیشی لەسەر بکەن پێی ناوێت مودیریەی عامە بێت, وەکو خۆی لە وەزارەت هاتووە دائیرەی ئەنوائی جەوی کافییە, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو کاکە.**

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**عادەتەن کە ناوی دائیرە دێت فەرمانبەرێکی لەوێ دادەنێن دەرەجەی نابێت لە دەرەجەی مودیر عام کەمتر بێت و, مەسەلەی دەوائیر لە لای ئێمە موتەبع نییە, لە بەغدا دەوائیر موتەبەعە, بۆیە ئەوەی موتەداوەلە لێرە مودیریات عامەیە, بۆیە بەو نەسەقە رۆیشتووین, سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**ئەمە ئیزافەیەك كاك شێردڵ, بۆچی هەر مودیریە عامە, چونکە هەر هەولێر و سلێمانی نییە, ئەنوائی جەوی لە قەزاو ناحیە و شارەکان دەبێت هەموو هەبێتن, شەرت نییە ئیلا مەتار هەبێت ئینجا ئەنوائی جەویت هەبێتن, جەنابی وەزیری گوستنەوە رەئی لەسەر ئەوە.**

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**دیارە پێشنیارەکەی كاك شێردڵ ئەوەیە کە هەر مودیریەت بێت, ئێمە هەر خۆمان سێ مودیریەتمان هەیە مودیریەتی هەولێرمان هەیە, هی دهۆکمان هەیە, هی سلێمانیشمان هەیە, چەند فەرمانبەرێکی زۆرمان لەوێیە.**

**دووەم/ حەڤدە مەحەتەمان هەیە هی بومەلەرزە و ئەوانە, ئێستا مافمان بەوە پێ دەدرێت لە هەموو شوێنەکانی تر ئەوەی پێویستی بێت نوقتە حدودیەکان مەحەتەی لێ دابنرێت هی زلزالی, لەبەر ئەوە ئێمە بە پێویستی دەزانین ببێتە بەڕێوەبەرایەتی گشتی.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**فەرموو.**

**بەڕێز خورشید سلیم شێرە:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**دەربارەی موئەسەسەی تەیران و ئەو مودیریاتەی کە رەبتن بە وەزیر, هەرسێکیان رەبتن بە وەزیر ئیزدیواجیە دروست ناکات, چونکە موئەسەسە رەبتە بە وەزیر, ئەو دوو مودیریەتەش رەبتن بە وەزیر, ئەی مەوقیعی موئەسەسەکە چییە؟ مەسئوولیەتی موئەسەسەکە چییە؟ ئیزدیواجیەت دروست ناکات؟ سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**دوو مودیریەتەکە رەبتی موئەسەسەکەن, رەبتی وەزیر نین, ئەوە غەڵەتە, ئەوە صیغەی کۆنە, پێشتر دوو موئەسەسە بوو هەر موئەسەسەیەك رەبتی وەزیر بوو, موئەسەسەکە بە تەنیا دانران مودیریاتەکان تابعی موئەسەسەن, ئەوە تەصحیحی دەکەن, کاك رەشاد فەرموو.**

**بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

وەکو تێبینی دەکرێت پێکهاتەی موئەسەسەکە تەئشیر نەکراوە لە قانون, دەبێت هەیکلی ئەو موئەسەسەیە لە زیمنی قانون بێتن, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

گوتمان (تنظم ذلك بقانون), باسمان کرد, یەعنی کەوامان گوت تەشکیلاتەکە هەر لەوێ ئیزافە دەکرێتن.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئەگەر مەجالمان بدەیێ, ئێمە لە سەرەتای موناقەشەش گوتمان ماددەی سێ و چوار و حەوت هەمووی عیلاقەی بە هەیکلی تەنزیمی هەیە, ئەو پاش و پێشەی کە کراوە, ئێمە هەموو بەشێوەیەکی مونەسەق دەینینە خوارێ لە ماددەی یەك, دوایێ بە بیرتان دەهێنینەوە, بۆ ئەوەی ئەو ماددانەی کە عیلاقەی بە هەیکەلیەتی وەزارەتەکەوە هەیە بدرێتە دەنگدان بە ماددەیەکی موەحەد بێنینە خوارێ, زۆر سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

یەعنی ئێستا حارزتان نەکردووە.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

گۆڕانکاری هاتە سەری, ئێستا مەسەلەی موئەسەسە هاتە گۆڕێ, مەسەلەی مەتار هاتە گۆڕێ تەداخولات بوو, بەس ئێمە دەتوانین عیلاقەی بکەین.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

بەس من پێم وایە زۆر وازیحە دەنگدانیشی لەسەر بکەین, دوایێ صیغەکەی بدەینە لیژنەی قانونی بۆ ئەوەی بیکاتن, ئەوە باشترە, ئێستا گۆڕانکاریەکە وا بوو دوو موئەسەسەکە بوو بە یەك موئەسەسە لە هەرێم, مەتاری هەولێر و مەتاری سلێمانی بوو بە مودیریەی عامە سەر بە موئەسەسەکە دەبن, پاشانیش تەشکیلاتی موئەسەسەکە بە یاسایەك دیاری دەکرێتن, ئەو گۆڕانکاییە بووە, جا کێ لەگەڵ ئەو ماددەیەی کە خوێندرایەوە کە ئیزافەم کرد دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, کێ لەگەڵ نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, دوو کەس لەگەڵ دانین بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا, دواتر لیژنەی قانونی ئەو سێ ماددەیە کە هەمووی عیلاقەی بە تەشکیلاتی موئەسەسەوە هەیە بەو تەعدیلاتەی کە ئیزافەتان پێ کرد, فەرموو.

**بەڕێز سۆزان شهاب نوری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

بەڕاستی ئێمە کە دەنگ دەدەین بە شتێك, دوایی سەلاحیات دەدەین بە لیژنەی قانونی هەموو شتێك بکات, ئەوە هیچ قانونی نییە, یەعنی عادەتێکی خراپیشە, یان ئەوەتە بە راست و رەوانی دەنگی لەسەر بدەین,

یان ئەوەتە تەئجیل بکرێت, حەسم بکرێت, چونکە لیژنەی قانونی سەلاحیات نەدەنە ئێمە, کێ دەڵێ شتێك دەکەن ئێمە بە دڵمانە, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

یەکەم/ ئەوە خاڵی نیزام نییە, حەسم بوو و تەواو بوو.

دووەمیش/ دەسەلاتمان نەداوەتە لیژنەی قانونی ماددەکە بگۆڕێت, دەسەلاتەمان داوەتە لیژنەی قانونی صیاغەکەی بگۆڕێت, دوو ماددەکە خوێندراوەتەوەو دەنگیشمان بۆ دا, لەو ماددەیەش گۆڕانکارییە گوتمان دوو موئەسەسەکە دەبێتە یەك موئەسەسە شەرحمان کرد, هەرچەندە دەنگیشمان بۆ دا, بەلاّم بۆ ئەوەی خاڵی نیزامەکە وازیح بێتن, تەنیا دوو کەس موعتەریزە, بە زۆرینەی دەنگ هەموو موافیقن, مانای وایە دوو کەسەکەتان وجهەی نەزەری راستە لەگەڵ ڕێزم بۆ ڕەئیتان, بەلاّم فەرقەکەی ئەوەندەیە دوو موئەسەسەکە بوو بە موئەسەسەیەك (مؤسسة طيران الدولي في الاقليم), مەتاری هەولێر هەیە بوو بە مودیریەی عامە, مەتاری سلێمانی هەیە بوو بە مودیریەی عامە, تەشکیلاتیان بە قانونێك دەردەچێت, ئەوە بۆ ئەوەی کاتی نەکوژین و ئەوانە, صیاغەکەی بەو ئیتیفاقەی کە کرا دەدەینە لیژنەی قانونی صیاغەی بکات, ئەگەر خیلافێکی هەبوو لە دوارۆژ, دەتوانن لە رۆژنامە بنووسن, فەرموو کاك شێروان.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئێستا ماددە هەشت دەخوێنینەوە لە ئەسڵی مەشروعەکە, تەبعەن صیاغەکەی بە ڕێك و پێکی نەهاتووە, ئێمە صیاغەیەکی ترمان بۆ داناوە.

المادة الثامنة:

تحديد تشكيلات ومهام الوزارة بنظام.

ئەوەی ئێمە دامان رشتووە لە لیژنەی قانونی بەو شێوەیە کاك عەونی دەخوێنێتەوە.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

ئێستا ڕەئی لیژنەی قانونی بە زمانی عەرەبی دەخوێنمەوە, سەبارەت بە ماددەی هەشت و نۆ لە پرۆژەکەدا:

اما بالنسبة للمادتين الثامنة والتاسعة تقترح اللجنة دمجهما بمادة واحدة وبثلاث فقرات وصياغتها كالآتي:

اولاً: يحدد بنظام مهام واختصاصات تشكيلات الوزارة.

ثانياً: للوزير إصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

ثالثاً: للوزير استحداث او دمج او الغاء اي من المديريات والاقسام والشعب ضمن تشكيلات الوزارة وفقاً لمتطلبات عملها عند الاقتضاء.

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**رای لیژنەی یاسایی بە زمانی کوردی.**

**هەرچی ماددەی (هەشتەم نۆیەمە), ئەوە لیژنە پێشنیاز دەکات بکرێن بە یەك ماددەی سێیەمگەیی و, بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێ:**

**یەکەم: ئەرکوفرمان و ئیشە تایبەتەکانی پێکهاتەی وەزارەتەکە بەپێرۆ دیار دەکرێن.**

**دووەم: وەزیر بۆی هەیە ڕێنمایی پێویست بۆ بە سانایی جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربهێنێ.**

**سێیەم: وەزیر بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی و بەش و هۆبە لە پێکهاتەی وەزارەتەکەدا بەپێی پێداویستی ئیشەکانیان بکاتەوە, یان بەکیان بخات, یان ئیلغایان بکات.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**رای جەنابی وەزیری گواستنەوە لەسەر ئەو پێشنیارانە.**

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**پشتگیری لە ڕەئیەکەی لیژنەی قانونی دەکەم.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**ئەو دوو ماددەیەی کە خوێندرایەوەو پێشنیاری لیژنەی قانونی و جەنابی وەزیری گواستنەوەش موافیقە لەسەری, ئێوەش کەس ئیعتیرازی نییە لەسەری, دەیخەمە دەنگدانەوە, کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, کێ لەگەڵ نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, بە کۆی دەنگ وەرگیرا.**

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**پێش ئەوەی بێینە سەر ماددەکانی کۆتایی, ئێمە لە ماددە پێنج لە سەلاّحیاتی مەجلیس فەقەرەیەك هەبوو بەر ئیلغا کەوت, بەلاّم مانای ئەوە نییە ئەو فەقەرەیە پەیوەندی بە وەزیرەوە نییە, بە پێچەوانەوە, پەیوەندی بە وەزیرەوە هەیە, ئێستاش لێرە شوێنەکەی خۆیەتی ئەو فەقەرەیە زیندوو بکەینەوەو گفتوگۆی لەسەر بکەین, ئەویش ئەوەیە وەزیر بۆی هەیە ئیبرامی ئیتفاق و عقود بکاتن لە مەجالی گواستنەوە لەگەڵ شەریکاتی مەحللی و ئەجنەبی, پاش وەرگرتنی موافەقەتی جیهاتی موختەس, ئەوە لەغو کرا, پێویستە لێرە لە ماددە یەکدا عیلاج بکرێت, ئەوەش مەفتوحە بۆ ئێوەی بەڕێز و ئەندامانی پەرلەمان.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**صیغەیەکتان هەیە.**

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**ئەو صیغەیەی کە لە وەزارەتەوە هاتووە, با بڵێین (ابرام اتفاقیات والعقود في مجال النقل مع الافراد والشركات المحلية وكذلك مع الاجنبية بعد استحصال موافقة الجهات المعنية), موافەقەتی جیهەی مەعنی بەنیسبەت وەزارەتەکانی دیکە ئەنجومەنی وەزیرانە, جا ئەگەر بەو صیغەیە بێینە خوارێ (للوزير حق ابرام اتفاقيات والعقود في مجال النقل مع الافراد والشركات المحلية وكذلك مع الاجنبية بعد استحصال موافقة المجلس الوزراء), ئەوە خراپ نییە, زۆر سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**هیچ مولاحەزەت هەیە.**

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**نەخێر هیچ مولاحەزەم نییە, پشتیوانی لە رەئیەکەی لیژنەی قانونی دەکەم, بۆ شەریکاتی ئەجنەبی دەبێت موافەقەی ئەنجومەنی وەزیران وەربگرین.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**بۆ ئەجنەبی موافەقەتی ئەنجومەنی وەزیران باشە, بەڵام مەحەلی بۆ چییە؟**

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**هی مەحەلی نازانم, ئاخیر دوو ماددەکە تێکەڵە, دەڵێت بۆ مەحەلی و ئەجنەبی, هی ئەجنەبیەکە ئەنجومەنی وەزیرانە.**

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**بە قەناعەتی ئێمە هی مەحەلیش پێی دەوێت, چونکە مەسەلەی مەبلەغی عقودەکە دەور دەبینێت, هەندێك سەلاحیات هەیە هی ئەنجومەنی وەزیرانە, رەنگە هەندێکیش هەبێت هی وەزارەت بێت, ئەگەر لەبەر ئەوە, ئەگەرنا پێم باشە مەحەلیش داخیل بکرێت, زۆر سوپاس.**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

**كاك بورهان فەرموو.**

**بەڕێز برهان سعید صۆفی (وەزیری گواستنەوە):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

**تەبعەن نازانم ئەوە مەسەلەن ئێستا لە مەتار هەیە نەوت دەکڕین, خۆی ئەو موئەسەسەیە موئەسەسەی سلێمانی مەتاری سلێمانی خۆی, هەولێریش خۆی دەسەلاتیان هەیە ئێستا بۆ خۆیان دەکڕن, بەڵام لەگەڵ**

شەریکاتی ئەجنەبی لە مەحەلی, یەعنی ئەوان خۆیان ئێستا دەسەلآتیان هەیە, بەس لەگەڵ ئەجنەبی ئەوە ئەنجومەنی وەزیران خۆیان ئەو دەسەلآتەیان هەیە.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

منیش لەگەڵ رەئی وەزیرم بەڕاستی, هی داخیلی دەسەلآتی خۆیان بێت, تۆزێك لا مەرکەزیەت هەبێتن, پارەکە دەچێتە بانك بە حیسابی وەزارەت خۆی تەحدید کراوە, ئەگەر پارەی تێدا بێت و ئەوانە, بەلآم هەموو شتێکی بچووك و گەورە بچێتە ئەنجومەنی وەزیران, بەڵێ کاك رەشاد.

**بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

دەکرێت بکرێتە (أ و ب) ئەجنەبیەکەو مەحەلەیەکە جیا بکرێتەوە, واتا بکرێتە دوو فەقەرە ئەجنەبیەکە موافەقەی ئەنجومەنی وەزیران بێت, ئەوەی مەحەلی لە سەلآحیەتی وەزیر بێت.

**بەڕێز سردار صباح بوزو هرکی:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

پشتگیری لە رەئی جەنابی وەزیر دەکەین, بە حەقیقەت ئەگەر سەلآحیەتی ئەوەی نەبێت ئیتیفاقیات لەگەڵ شەریکەی مەحەلی بکات, ئەی سەلآحیاتی چی هەیە, ئەوە یەك.

دووەم/ پێم وایە لە بڕگەی ئاخیر دەبێت بە موافەقەتی جیهاتی مەعنیە بگۆڕێت, دەبێت بکرێتە (مجلس الوزراء), سوپاس.

**بەڕێز کریم بحری عبدالله:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

من پشتگیری لە بۆچوونەکەی وەزیر دەکەم, سەبارەت بەوەی کە ئەوەی مەحەلی پێویستی بە ئیستحصالی موافەقەی ئەنجومەنی وەزیران نەبێتن, بەلآم ئەوەی ئەجنەبی دەتوانین لێرەدا لە صیاغەکەدا بڵێین (وکذلك مع الاجنبیة ولکن بعد استحصال الموافقة), ئەگەر (ولکن)ەکەمان ئیزافە کرد, پێم وایە ئیستحصالەکە بەس بۆ ئەجنەبیەکە دەگەڕێتەوە, سوپاس.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

کاك شێروان زەحمەت نەبێت ناخوێنیەوە جارێکی تر.

**بەڕێز شێروان ناصح حیدری:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

(للوزیر ابرام الاتفاقیات والعقود في مجال النقل مع الافراد والشرکات المحلیة وکذلك مع الاجنبیة بعد استحصال موافقة الجهات المعنیة), ئەوە ئەسڵی مەشروعەکەیە.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

جا ئەگەر ئێمە بەس یەعنی بە تەنیا باسی ئەجنەبی بکەین, ئەوەی تر مەفهومی بەدیهییە کە دەسەلاتی وەزیرە بڵێیت (ابرام الاتفاقیات والعقود في مجال النقل مع الافراد والشركات المحلية وكذلك مع الاجنبية بموافقة المجلس الوزراء).

**بەڕێز سردار صباح بوزو هركی:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

من پێشنیاری ئەوە دەکەم کە صیغەکە بەو شێوەیە بێتن (ابرام الاتفاقیات والعقود في مجال النقل مع الشركات الاجنبية (بعد استحصال موافقة الجهات المحلية) والشركات المحلية.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

فەرموو.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

(للوزير ابرام الاتفاقيات والعقود في مجال النقل مع الشركات والجهات الاجنبية بعد موافقة مجلس الوزراء).

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

وەزیر بۆی هەیە رێککەوتننامە لەگەڵ کۆمپانیا بیانیەکان لە بواری گواستنەوەدا مۆر بکات, دوای وەرگرتنی رەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران.

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:**

ئەو پێشنیارەی ئێستا مودا‌خەلەکان وا بوو لەگەڵ پێشنیاری لیژنەی قانونی نەبوو, تەئیدی رەئی وەزیری دەکرد, کە عقودی خارجی تەنیا دەبێتن, خوێندرایەوە, دەیخەمە دەنگدانەوە کێ لەگەڵ دایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, کێ لەگەڵ نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس, بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا, کاك عەونی جارێکی تر بخوێنەوە, بۆ ئەوەی جارێکی تر تەسبیت بکات.

**بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

(للوزير ابرام الاتفاقيات والعقود في مجال النقل مع الشركات والجهات الاجنبية بعد موافقة مجلس الوزراء).

المادة العاشرة:

لا يعمل باي نص يتعارض مع احكام هذا القانون وعلى مجلس الوزراء تنفيذ احكامه.

**بەڕێز قادر سعید خضر (زانا):**

**بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.**

هەر دەقێ لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا نەگونجێ کاری پێ ناکرێ.